

Rapport 2008:34 R

Granskning av utbildningarna i idé- och lärdoms historia

Nationell bild

Till denna rapport finns även:

[Beslut om fördjupade granskningar >>](#)

[Beslut om examensrätter efter fördjupade granskningar >>](#)

Högskoleverket • Luntmakargatan 13 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Granskning av utbildningarna i idé- och lärdomshistoria

Utgiven av Högskoleverket 2008

Högskoleverkets rapportserie 2008:34 R

ISSN 1400-948X

Innehåll: Högskoleverket, utvärderingsavdelningen, **Tommy Dahlén, Karin Agélii**

Formgivning: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck, omslag: KPH Trycksaksbolaget AB, Uppsala, december 2008

Tryck, inlaga: Högskoleverkets kontorsservice, Stockholm, december 2008

Tryckt på miljömärkt papper

Innehåll

Sammanfattning	5
Utgångspunkter och tillvägagångssätt	7
Högskoleverkets reflektioner	9
EXPERTERNAS RAPPORT	
MISSIV	15
Kort ämneshistorik	17
Nationell bild	21
Göteborgs universitet: Idé- och lärdomshistoria	25
Högskolan i Halmstad: Idé- och lärdomshistoria	29
Karlstads universitet: Idéhistoria	33
Kungl. Tekniska högskolan: Teknikhistoria	37
Lunds universitet: Idé- och lärdomshistoria	41
Stockholms universitet: Idéhistoria	45
Södertörns högskola: Idéhistoria	49
Umeå universitet: Idéhistoria	53
Uppsala universitet: Idé- och lärdomshistoria	57
Bilaga 1: Nyckeltal	63
Bilaga 2: Helårsstudenter, helårsprestationer och examinerade uppsatser 2003–2007	65
Bilaga 3: Undervisningstäthet HT 2007	67
Bilaga 4: Kursöversikt för grundnivå och avancerad nivå, och litteratur på A-kursen	69
Bilaga 5: Kursdelen i forskarutbildningen	73

Sammanfattning

Denna rapport redovisar resultaten av kvalitetsgranskningar av utbildningar på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå i huvudområdet idé- och lärdoms-historia/idéhistoria som Högskoleverket genomfört år 2008. För granskningen har Högskoleverket anlitat två externa sakkunniga, båda från Sverige.

Experterna tar sin utgångspunkt i den senaste utvärderingen av idé- och lärdoms-historia som gjordes under 2004 och som publicerades 2005 (2005:4 R). De kommenterar bl.a. hur lärosätena förhållit sig till de rekommendationer som gjordes då. Detta innebär att granskningen inte omfattar alla aspekter och kriterier som anges i Högskoleverkets nationella kvalitetssäkringssystem för perioden 2007–2012 (2007:59 R).

Rapporten består av två delar. Första delen består av Högskoleverkets reflektioner som baseras på experternas utlåtande. Andra delen består av experternas rapport. Den innehåller en nationell bild av ämnet, ämnesbeskrivning och lärosätesspecifika beskrivningar, intryck och rekommendationer.

Experterna konstaterar i rapporten att idé- och lärdoms-historia fortfarande är ett populärt bildningsämne. Många studenter väljer att läsa en A-kurs, men få fortsätter därefter med studier i ämnet. Prestationsgraden är dock låg vilket kan bero på att många läser ämnet av personligt intresse snarare än för att skaffa sig akademiska högskolepoäng.

Undervisningen bedrivs till största del av disputerade lärare med ett starkt engagemang. Många publicerar sig utanför akademien vilket gör ämnet känt och säkert bidrar till dess popularitet.

Experterna efterlyser mer svenskt material i litteraturlistorna som belyser den egna kulturmiljön, bland annat med tanke på en arbetsmarknad utanför akademien (som t.ex. museum, arkiv och bibliotek) där man får arbeta med just svenskt material. Likaså efterlyser de mer färdighetstränande moment.

Det nationella och internationella samarbetet är fortfarande dåligt utvecklat på utbildningarna på grundnivå och avancerad nivå och experterna efterlyser ökat studentutbyte och lärarutbyte. När det gäller forskarutbildningen så anser experterna att det har blivit något bättre sedan föregående utvärdering. Både studier utomlands under utbildningen och antalet avhandlingar på engelska har ökat.

Granskningen av forskarutbildningen visar att det sedan den senaste utvärdering skett förändringar. Experterna pekar på att forskarutbildningens mål, riktlinjer och krav nu har blivit mer tydliga. De individuella studieplanerna utnyttjas bättre för planering av utbildningen och man har infört en studie- rektor eller koordinator för forskarutbildningen där det tidigare saknades. Däremot kvarstår problemen vad gäller antagningen av doktorander. Den dåliga ekonomin har gjort att få doktorander har anställts, vilket påverkar den akademiska miljön.

Utgångspunkter och tillvägagångssätt

Högskoleverket har sedan 2001 ett regeringsuppdrag att i sexårscykler utvärdera alla utbildningar som leder till generell examen eller yrkesexamen samt forskarutbildningar. I den första cykeln 2001–2006 utvärderades program som ledde till yrkesexamen, huvudämnen i generella examina (kandidat- och magisterexamen) inom grundutbildningen, samt forskarutbildningar.

På våren 2007 avslutades ett antal utvärderingar av den utbildningsverksamhet som bedrevs året 2006. Redan under hösten 2007 initierades utvärderingar som avsåg verksamheten 2007 och som var de första i en ny sexårig utvärderingscykel.

Högskoleverket har valt att i den nya utvärderingscykeln årsvis samla granskningar av huvudområden, yrkesexamina och forskarutbildningar i större kunskapsområden. Det första året granskas utbildningar inom historisk-filosofiska området och pedagogiska utbildningar, året därpå övriga samhällsvetenskaper, osv. Denna gruppering av utbildningar har bl.a. inneburit att vissa kommit att bli föremål för förnyad utvärdering efter en betydligt kortare period än andra. Här kan nämnas som exempel att under 2007 granskas idé- och lärdoms historia och filosofiämnen, vilka utvärderades så sent som 2004.

Utvärderingsmodellen har dessutom förändrats. Fortfarande baseras modellen på kollegial bedömning (*peer review*), men vissa nya moment har utvecklats. En förändring är att Högskoleverket nu begär in kvantitativa data för fem år tillbaka i tiden, mot tidigare två år. I vissa tidigare utvärderingar har uppgifter fem år tillbaka i tiden begärts in rörande forskarutbildningar. Till största del är det samma typ av uppgifter som efterfrågas, t.ex. omfattningen av lärarnas undervisning, antal helårsstudenter och helårsprestationer, antal doktorander, undervisningstäthet och antal examinerade uppsatser. Data för perioden 2003–2007 kommer i förekommande fall att presenteras i grafer och tabeller.

En annan förändring är en ökad användning av nyckeltal, vilka räknas fram ur de kvantitativa uppgifterna. Nyckeltalen ger en bild av utbildningarnas lärarkapacitet, lärarkompetens, handledarkompetens, prestationsgrad och andel tillsvidareanställda.

Självvärderingsmomentet är fortfarande kvar men i mindre omfattning. Som tidigare ska bland annat utbildnings- och kursplaner med litteraturlistor bifogas. Nyttillkomna uppgifter inkluderar förteckningar över lärares publikationer.

En ytterligare förändring är att utvärderingens första fas inte omfattar platsbesök. Dessa har delvis ersatts av webbenkäter som skickas ut till studenter, lärare och doktorander.

Sammantaget ska detta underlag ge en översiktlig nationell bild av ett huvudområde eller forskarutbildningsämne. Utifrån denna väljs sedan utbildningar

ut för fördjupad granskning. Skäl till fördjupad granskning kan till exempel vara bristande bedömningsunderlag eller att Högskoleverket av andra skäl inte kan säkerställa att kvaliteten är tillfredsställande utan att göra platsbesök.

Den 1 juli 2007 infördes en ny Bologna-anpassad examensordning. Den innebar bland annat att en avancerad nivå infördes mellan grundnivå och forskarnivå. Magisterexamen blev placerad på denna mellannivå, liksom en ny tvåårig masterexamen. Universitet och högskolor med vetenskapsområde fick en generell rätt att utfärda masterexamen. De högskolor som vill bedriva tvåårig masterutbildning, utan att ha rätt att bedriva forskarutbildning inom visst vetenskapsområde, får däremot ansöka om masterexamensrätt. Dessa ansökningar prövas av Högskoleverket. Sådana examensrättsprövningar har genomförts under 2007 och 2008¹.

Förutom en ny nivåplacering av de olika examina har den nya examensordningen infört begreppet huvudområde. Lärosätena äger själva rätten att definiera sina huvudområden och, i universitetens fall, forskarutbildningsämnen.

Med den nya nivåindelningen och begreppet huvudområde är det inte lika lätt som tidigare att tala om t.ex. A-, B- eller C-nivå, grundkurs, fortsättningskurs och fördjupningskurs. Dessa begrepp är dock fortfarande ytterst levande inom akademien liksom bland experterna. De kan i nuläget knappast ersättas av andra väldefinierade begrepp som anger vad utbildningen omfattar, dess nivå och progressionen inom den. I den föreliggande rapporten använder Högskoleverket därför utbildningsanordnarnas och experternas termer.

Delrapport

Föreliggande rapport ger en nationell bild av utbildningarna i idé- och lärdoms historia samt granskar kvaliteten på dessa. Under våren 2009 kompletteras rapporten med resultat från de utbildningar som genomgått fördjupad granskning. Den rapporten kommer endast att finnas tillgänglig på Högskoleverkets hemsida.

Uppdraget

Som sakkunniga för uppdraget anlätades professor emeritus Inge Jonsson och professor emeritus Tore Frängsmyr. Sekretariatet utgjordes av projektansvarige Tommy Dahlén och utredaren Karin Agélii.

---

1. Högskoleverket: Rapport 2007:46 R och 2008:21 R

Högskoleverkets reflektioner

Högskoleverket vill inledningsvis tacka experterna för ett väl genomfört arbete. Verkets förhoppning är att experternas rapport kommer att vara till nytta för de berörda utbildningarnas kvalitetsutveckling och samtidigt ge information till blivande studenter.

I följande reflektioner vill Högskoleverket fästa särskild uppmärksamhet vid några av experternas iakttagelser.

Populärt bildningsämne men låg prestationsgrad

Liksom i den tidigare utvärderingen konstateras även här att idé- och lärdoms historia är ett populärt ämne bland många studenter som läser det för att bredda sina kunskaper. Det har också en stark ställning som ett viktigt stöd- och serviceämne inom flera utbildningsprogram.

Många lärare publicerar sig utanför akademien, vilket säkert bidrar till ämnets popularitet. Verket vill här återigen betona betydelsen av bildningsbegreppet och det ansvar idéhistorikerna tar i bildningsfrågan.

Populariteten har dock en baksida i det att prestationsgraden är låg. Experterna menar att många studenter som läser ämnet gör det av personligt intresse och har inte för avsikt att meritera sig akademiskt, och därmed inte skaffar sig högskolepoäng. I figur 4 i bilaga 1 anges prestationsgraden under femårsperioden 2003-2007. Här utmärker sig Stockholms universitet med en mycket låg prestationsgrad.

Få studenter på högre nivåer

Trots ämnets popularitet är det få studenter som fortsätter efter A-kursen. Som framgår av bilaga 2 är avtrappningen mellan A-kurs och B-kurs ca 80 procent och ibland mer. I den föregående utvärderingsrapporten skrev Högskoleverket i sina reflektioner kring detta att få studenter vågar satsa på högre studier i ämnet då arbetsmarknaden för dem inte är uppenbar. Verket instämde i bedömargruppens rekommendation att göra uppföljande enkätstudier av tidigare studenter. Sådana studier kan ge information om dels arbetsmarknaden för studenterna och dels om upplägg och genomförande av utbildningen.

Experterna menar att mycket är kvar att göra här för att övertyga framtida arbetsgivare om vilken generell kompetens ämnet ger i form av problemanalys och skrivförmåga. Högskoleverket instämmer och upprepar rekommendationen från tidigare rapport.

Experterna oroas över att antagningen till forskarutbildningen är så liten. Under ett flertal år har få doktorander antagits, vilket till stor del beror på fakulteternas dåliga ekonomi. Här är Kungl. Tekniska högskolan ett undantag, med 16 aktiva doktorander.

Utbildningens upplägg och undervisningstäthet

Som konstaterades i den föregående utvärderingen och som även gäller denna granskning så är upplägget av A-kursen enhetligt vid alla lärosäten och kurslitteraturen är i stort densamma. Utbudet av de tematiska kurser som ges på efterföljande kurser bestäms ofta utifrån lärarnas forskningsintressen (se bilaga 4 för en nationell översikt av kurslitteratur på A-kursen och översikt över kursutbudet vid lärosätena). Experterna menar att kursplanerna anger tydliga lärandemål och att progressionen är genomtänkt.

Experterna ser ett problem i att ämnesval för uppsatser sker i nästan total frihet. Det innebär att lärarnas spetskompetens sällan utnyttjas i uppsatshandledningen. Experterna menar att denna borde utnyttjas bättre. Genom att knyta uppsatsskrivandet till pågående forskningsprojekt kan både lärare och studenter tjäna på det. Lärarna gör det genom att uppsatsämnet anknyter till projekt som är av intresse för deras egen forskning och studenterna gör det genom att de får inblick i och erfarenhet av forskningsprocessen.

Skilnaderna i antalet timmar för föreläsningar och gruppundervisning eller seminarier varierar stort mellan lärosätena. Medeltalet är fem timmar i veckan, vilket experterna ser som otillräckligt och finner det angeläget att öka resurserna för undervisningen. Högskoleverket instämmer med experterna att en ökning av undervisningstätheten är önskvärd (för en sammanställning av undervisningstätheten höstterminen 2007 se bilaga 3).

Lärraresurser

Undervisningen sköts till största del av disputerade lärare och experterna menar att forskningsanknytningen därmed säkerställs på alla nivåer. Ser man till lärarnas tjänstgöringstid på undervisningen på grundnivå och avancerad nivå skiljer det sig emellertid avsevärt mellan lärosätena.

Här kan t.ex. nämnas att år 2007 hade Göteborgs universitet 20 lärare som undervisade 98 helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå. Tillsammans motsvarar det 8 heltidsekvivalenter tjänstgöring. Nyckeltalet lärarkapacitet är här 12, vilket anger antalet helårsstudenter per heltidstjänstgöring inom undervisningen. Motsvarande siffra för Stockholms universitet med mer är tre gånger så många studenter är 153. Det totala antalet lärare är här 7 stycken och tillsammans motsvarar det 2 heltidsekvivalenter. Stockholms universitet har det största antalet helårsstudenter i landet. I jämförelse med andra lärosäten med färre helårsstudenter ges där mindre tid för undervisning per student (se bilaga 1 för nyckeltal och bilaga 3 för undervisningstäthet i relation till nyckeltalet lärarkapacitet vid olika lärosäten).

Anställningsbarhet

I den senaste utvärderingen menade bedömargruppen att idé- och lärdoms-historiker kan fylla viktiga funktioner på arbetsmarknaden, både inom och utanför akademien. Här föreslog bedömargruppen att fler färdighetstränande moment skulle införas i utbildningen.

I den här rapporten kvarstår detta förslag. Men experterna pekar också på ett annat problem som kan ses relaterat till arbetsmarknaden. De konstaterar den påfallande lilla roll som svenskt material om den egna kulturmiljön spelar i litteraturlistorna vid samtliga institutioner. Ser man utifrån detta till framtida yrkesutövning för idéhistoriker som t.ex. anställning vid museum, arkiv, bibliotek och bokförlag så är det högst sannolikt att de får arbeta med svenskt material och därför bör ha tillägnat sig grundkunskaper. Experterna ser detta som ett generellt problem som bör diskuteras inom ämnet. Högskoleverket instämmer i detta och menar att kompetensen som utbildningen ger bör tydliggöras för olika aktörer på arbetsmarknaden.

Nationellt och internationellt samarbete

När det gäller det nationella och internationella samarbetet så har inte mycket hänt sedan den senaste utvärderingen. Då konstaterades det att varken studentutbyten eller lärarutbyten skedde i någon nämnvärd omfattning. Experterna i den här granskningen har inte funnit några konkreta förslag till åtgärder för att förstärka samverkan.

Beträffande forskarutbildningen så anser experterna att det har blivit något bättre sedan föregående utvärdering. Både studievistelser utomlands under utbildningen och antalet avhandlingar på engelska har ökat. Däremot är det sämre ställt med det nationella samarbetet. Experterna anser att rekommendationerna i den senaste utvärderingen om ett ökat nationellt samarbete bör upprepas.

Högskoleverket rekommenderar att samarbetet stärks på alla nivåer i utbildningen: grundnivå och avancerad nivå, genom till exempel årliga ämneskonferenser och studierektorsträffar; forskarnivå, till exempel genom nationella forskarutbildningskonferenser.

Ojämn könsfördelning

Sedan den senaste utvärderingen har könsfördelningen bland lärarna legat konstant på ca 70 procent män och 30 procent kvinnor. När det gäller studenterna har könsfördelning blivit jämnare under de senaste två åren. Bland doktoranderna så är könsfördelningen jämn, ca 50 procent är kvinnor, Högskoleverket anser att den ojämna könsfördelningen bland lärarna bör åtgärdas och uppmanar lärosätena att vidta åtgärder för att få en jämnare könsfördelning bland personalen.

Fördjupad granskning

Utbildningar som utifrån bedömningsunderlaget indikerar brister när det gäller t.ex. lärarkapacitet, lärarkompetens, handledarkompetens, akademisk miljö eller om bedömningsunderlaget är bristfälligt kommer att väljs ut för djupare granskning. Det innebär att Högskoleverket tillsammans med bedömare gör platsbesök för att säkrare kunna bedöma kvaliteten i utbildningen.

EXPERTERNAS RAPPORT

MISSIV

Till Höskoleverket

2008-10-23

Granskning av utbildningarna i idé- och lärdoms historia

Höskoleverket har under 2008 granskat utbildningar i huvudområdet idé- och lärdoms historia på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Granskningen har resulterat i föreliggande rapport. För granskningen utsågs två sakkunniga:

Professor emeritus Inge Jonsson, Stockholm
Professor emeritus Tore Frängsmyr, Uppsala

Vi grundar vår granskning på den information vi fått från utbildningsanordnarnas självvärderingar med bilagor.

Härmed överlämnas vår rapport till Höskoleverket.

Inge Jonsson
Tore Frängsmyr

Kort ämneshistorik

Ämnet idé- och lärdomshistoria tillkom genom en donation till Uppsala universitet 1932, i samband med 300-årsfirandet av Gustaf II Adolf. Johan Nordström, docent i litteraturhistoria, blev förste innehavare av den nya professuren. Nordström ville med beteckningen idé- och lärdomshistoria kombinera det gamla ämnet *historia litteraria* med det nya idéhistoriska perspektiv, som började göra sig gällande i Tyskland och Frankrike. Två av hans inspiratörer var Wilhelm Dilthey, den tyske filosofen som pläderat för Geisteswissenschaften, humanvetenskaper, och George Sarton, som i USA byggt upp det nya ämnet History of Science, vetenskapshistoria. Nordström betonade alltid att idé- och lärdomshistoria skulle behandla kulturens och civilisationens historia, i motsats till den gamla krigshistorien som bara sysslade med ”de blodiga parenteserna” i mänsklighetens historia.

Till stöd för det nya ämnet grundade Nordström Lärdomshistoriska samfundet 1934, två år senare började årsboken *Lychnos* utges. Redan efter tre år hade medlemsantalet genom ett idogt propagandaarbete av Nordström nått över 3 000, vilket gjorde samfundet till det största i världen inom vetenskapshistoriens område. Ända fram till 1950-talet publicerades nästan all forskning i årsskriften eller samfundets andra publikation, *Lychnos-bibliotek*, en serie för källskrifter och avhandlingar (utgiven från 1936).

Nordström koncentrerade sitt forskningsintresse på det svenska 1600-talet med avhandlingen om Georg Stiernhielms filosofiska fragment (1924) och uppsatserna i *De yverbornes ö* (1934) om stormaktstidens idédiskussioner, men det var aldrig fråga om något snävt provinsialt eller nationellt perspektiv. Det svenska idélivet insattes alltid mot en internationell bakgrund, vilket var naturligt eftersom Sverige alltmer blev en del av det intellektuella Europa.

Den första generationen elever höll sig till en början också till äldre tid, det senare 1500- och det tidigare 1600-talet. Henrik Sandblad skrev sin avhandling om de eskatologiska föreställningarna i Sverige under reformation och motreformation (1942), och Sten Lindroth behandlade i sin avhandling paracelsismen i Sverige till 1600-talets mitt (1943). Även 1700-talet kom in i bilden. Sven Rydberg disputerade på svenska studieresor till England under frihetstiden (1952), Sten G. Lindberg utgav Bengt Ferrners Resa i Europa 1758–1762 (1956). Asta Ekenvall skrev som första kvinna inom ämnet sin licentiatavhandling om de första lärda tidskrifterna i Europa (1940).

Nordström startade också en serie om naturvetenskapens historia i Sverige. Volymer om bland annat oftalmologi, geografi, astronomi, senare följt av botanik och kemi. Samtidigt med ren forskning lät Nordström utge en rad källskrifter i *Lychnos-bibliotek*, Olof Rudbecks *Atlantica*, Christopher Polhems brev och efterlämnade skrifter, Schering Rosenhanes *Oeconomia*, Olaus Magnus *Carta marina*, Torbern Bergmans utländska korrespondens med flera.

År 1957 efterträddes Nordström av Sten Lindroth, som innehade lärostolen fram till sin död 1980. En tyngdpunkt låg fortfarande på naturvetenskapens historia och de svenska idéernas förbindelser med utländska idéströmningar. Gunnar Eriksson skrev om den romantiska biologin, Rolf Lindborg om cartesianismen, Tore Frängsmyr om geologin, Karin Johannisson om den animala magnetismen, Gunnar Broberg om Linné, Anders Lundgren om Berzelius.

Fram till 1966 var professuren i Uppsala den enda i Sverige, men ämnet blev alltmer populärt och började sprida sig. Henrik Sandblad hade börjat undervisa på fritid i Göteborg 1957, och 1966 fick han landets andra professur. Redan från början fick ämnet i Göteborg en mer renodlat idéhistorisk karaktär. Sven-Eric Liedman disputerade 1966 på en avhandling om vitalismen i Tyskland under 1800-talets början. Ronny Ambjörnsson skrev om Ellen Key och feminismen, Bo Lindberg om Pufendorf och naturrätten på 1600-talet, Ingemar Nilsson om psykologin i början av 1900-talet och Eva-Lena Dahl om Locke och Rousseau. I undervisningen lades stor vikt vid de politiska idéernas historia. Samma år, 1966, påbörjades också undervisning vid Lunds universitet, med docenten Rolf Lindborg som ansvarig.

År 1970 inrättades en professur vid Umeå universitet, vilken intogs av Gunnar Eriksson. Beteckningen nu var enbart idéhistoria, och det motiverades med att det lät modernare än den tunga varianten idé- och lärdoms historia. Grundkurserna fick dock i stort samma utformning som i Uppsala och Göteborg, och inte heller i forskningen skilde man sig åt. Således kom naturvetenskapen att inta en viktig plats även här. Bo Sundin disputerade på en avhandling om teknikernas utbildning och Ingenjörsvetenskapsakademien, Roger Qvarsell behandlade medicinhistoriska problem och Kjell Jonsson kunskapens gränser mellan naturvetenskap och metafysik.

Nästa professur inrättades i Stockholm 1977, med Nils Runeby som förste innehavare (från 1978). Denna gång blev beteckningen idéhistoria, särskilt modern idéhistoria. Uppenbarligen ville man här ge ämnet både en modernare klang och en modernare tidsperiod. Med modern menades tiden från 1800 och framåt. I den utveckling som följde skulle en sådan markering inte behövas, eftersom forskningen vid alla universitet och högskolor under de senaste decennierna hamnat på tiden efter 1800, ja till och med till stor del på tiden efter 1900.

Utvecklingen efter 1980 har varit stark med både nya professorer och nya professurer. I Uppsala tillträdde Gunnar Eriksson 1981 tjänsten efter Sten Lindroth, året därpå inrättades en ny tjänst i vetenskapshistoria för Tore Frängsmyr, 2002 omvandlad till Hans Rausings professur i vetenskapshistoria. I Umeå utsågs Ronny Ambjörnsson till ny professor 1981. År 1989 blev Svante Lindqvist landets förste professor i teknikhistoria vid KTH och 1990 utsågs Gunnar Broberg till Lunds förste professor i idé- och lärdoms historia. Gunnar Eriksson efterträddes som professor i Uppsala av Karin Johannisson 1996.

Under det senaste decenniet har ämnet idéhistoria introducerats vid flera mindre universitet och högskolor, såsom Karlstad, Halmstad och Södertörn.

En överblick över nuläget kan innefatta några ord om organisation respektive innehåll. Organisatoriskt har ämnet med dess olika beteckningar fått fotfäste vid åtta olika läroanstalter (plus medicinsk idéhistoria i Linköping). Självklart är dess ställning olika stark på olika orter, men ett återkommande argument brukar vara att ämnet har betydelse dels som allmänt bildningsämne, dels som stödämne till andra humanistiska (och naturvetenskapliga) ämnen. Under senaste decenniet har tjänstebeteckningen (befordrad) professor tillagts vissa universitetslektorer med särskild kompetens, men denna kategori har inga fasta villkor i fråga om löner eller undervisningstimmar. Antalet professorer uppgick 1980 till fyra i hela landet, medan det 2007 var sjutton.

Innehållsmässigt är läget ganska enkelt att beskriva. Utvecklingen har gått från lärdomshistoria till idéhistoria, samt från äldre tid till modern tid. Det lärdomshistoriska och vetenskapshistoriska perspektivet (inte minst naturvetenskaperna) upplevs uppenbarligen som tungt och ter sig inte längre särskilt populärt. Det idéhistoriska perspektivet i sig är dock svårt att ge någon sammanfattande beskrivning, eftersom spridning och mångfald av ämnena blivit nära nog gränslös. Kronologiskt ligger tyngdpunkten på den modernaste tiden, vilket gör att ämnet inte längre självklart alltid har karaktären av ett historiskt ämne utan ofta närmar sig sociologi och liknande samhällsutredande ämnen.

Nationell bild

Grundnivå och avancerad nivå

I rapporten från utvärderingen 2004 beskrevs utvecklingen av ämnet idé- och lärdoms historia som ”i mångt och mycket en framgångssaga”. Trots en bekymmersam nedgång i studentrekryteringen på de flesta håll har ämnet lyckats behålla sin ställning som ett viktigt stöd- och serviceämne inom flera utbildningsprogram och som en attraktiv humanistisk disciplin i sin egen rätt. Undervisningen sköts så gott som överallt av disputerade lärare. Lärarkompetensen är därmed betydligt högre än inom många andra discipliner, och forskningsanknytningen av utbildningen säkerställs därigenom på alla nivåer. Uppläggningsen är påfallande enhetlig. Under första terminen erbjuds studenterna en översikt över huvudsakligen västerländsk idé- och lärdoms historia, medan teoretiska, metodiska och tematiska kurser upptar de följande terminerna tillsammans med ökat utrymme för skriftliga uppgifter. Även kurslitteraturen är i stort sett densamma över landet under första terminen. Däremot bestäms utbudet av tematiska kurser under påföljande terminer ofta av lärarnas forskningsintressen (se bilaga 4). Vi har intrycket att det är en uppläggning som fungerar väl. I kursplanerna ställs tydliga och uppnåeliga mål för lärandet, och progressionen från grundnivå till avancerad och forskarnivå är klart genomtänkt.

Det är likväl påfallande, vilken liten roll det svenska materialet spelar i litteraturlistorna vid samtliga institutioner. Motiveringen för att lyfta fram det svenska perspektivet kan formuleras på många sätt. Tror man på globalisering och internationalisering, så måste ju också det svenska perspektivet sättas in i ett större sammanhang. Den egna kulturmiljön kan inte nonchaleras och isoleras från internationella strömningar. Med tanke på att det övervägande antalet uppsatser och avhandlingar handlar om svenska förhållanden och skrivs utifrån svenskt material är det en brist, att studenterna inte får kännedom om svensk idé- och vetenskapshistoria. Som kurserna nu ligger kan man inte ens tala om tillräckliga baskunskaper för att angripa ett svenskt ämne. Läger man därtill utsikterna till framtida yrkesutövning, är det högst sannolikt att en utbildad idéhistoriker (vid anställning i museer, arkiv, bibliotek, kulturredaktion, bokförlag etc) får arbeta just med svenskt material och för detta ändamål bör ha tillägnat sig rimlig grundkunskap. Detta problem borde inte bara diskuteras inom varje institution utan även på någon gemensam ämneskonferens.

Är ämnesvalet alltför fritt?

De flesta lärarna bedriver också egen forskning, även om aktivitetsgraden påverkats av ämnets genomgående försämrade ekonomi under femårsperioden. Genom att de få studenter som går vidare till högre nivåer tillåts att välja

ämnen för sina examensarbeten i nästan total frihet, kommer lärarnas spetskompetens endast sällan att utnyttjas i deras handledning. Det råder stor skillnad mellan idé- och lärdomshistoria, liksom flera andra humanistiska discipliner, och övriga vetenskapsområden i detta hänseende, vilket faktiskt bör påtalas som ett problem. Vi vill understryka, att det oss tillgängliga materialet vittnar om starkt engagemang och arbetsglädje hos de anställda, men det minskade utrymmet för egen forskning är en återkommande klagan. Den borde kunna dämpas genom en mer bestämd styrning av studenternas uppsatsskrivande till projekt, som vore av primärt intresse för lärarens egen forskning. Uppsalainstitutionen synes vara den enda, som försöker genomföra en sådan förändring, men exemplet är enligt vår mening efterföljansvärt.

Prestationsgraden är alltför låg

Tillströmningen av studenter har visserligen påtagligt försvagats på senare år, men ämnet attraherar alltså många bildningssökande. Det är givetvis positivt från många synpunkter, även om endast en bråkdel av dessa fortsätter sina studier på högre nivåer. Avtrappningen mellan första och andra terminen har länge varit mycket omfattande och förklaras huvudsakligen av att många studenter endast lockas av den översikt över den allmänna idéhistorien, som de erbjuds under den första terminen. Samtidigt skapar just dessa primärt bildningssökande problem för institutionerna. Deras prestationsgrad är oftast låg, under perioden 2003–2007 har den legat mellan 60 och 71 procent. Stockholms universitet utgör ett markant undantag med endast 28–34 procents prestationsgrad, samtidigt som det redovisar det högsta antalet studenter. Här framstår effekten av de stora skarorna bildningstörstande särskilt tydligt. Många av dessa studenter läser ämnet av personligt intresse utan syfte att meritera sig akademiskt, vilket innebär att de inte är lika angelägna om att förvärva högskolepoäng som mer målinriktade studenter.

Ämnets medverkan i en rad olika programutbildningar inom och utom den egna fakulteten är givetvis likaså en mycket viktig funktion, men inte heller den belönas av det nuvarande systemet för tilldelning av resurser. Det verkar rentav, som om ett ökat engagemang utanför institutionen kan leda till att medlen till undervisning av ämnets egna studenter minskar. Medeltalet timmar för föreläsningar och gruppundervisning eller seminarier under första terminen uppgår till fem, men skillnaderna mellan lärosätena är mycket stora: från åtta till en (se bilaga 3). Det senare är givetvis helt otillräckligt, men även i mitten av skalan ter sig utbudet i knappaste laget. Vi finner det angeläget, att fakultets- och högskoleledningar vid sin resurstilldelning tar hänsyn till den viktiga uppgift att fungera som ett bildnings- och serviceämne för ett antal olika program, som åvilar idéhistorien.

Bildning eller utbildning för en arbetsmarknad?

Att hävda bildningsaspektens höga värde måste följaktligen förbli en huvuduppgift för ämnets företrädare framöver. Påfallande många bland dem deltar

också i den offentliga debatten och syns på kultursidorna, vilket säkert har bidragit till att ämnet blivit så attraktivt. I Bolognaprocessens kölvatten har emellertid utbildningens samhällsrelevans och studenternas ”anställningsbarhet” än en gång hamnat i fokus för utbildningspolitiken. Det ter sig självklart för oss, att universitet och högskolor har uppdraget att förse samhället med kvalificerad arbetskraft, men tolkningen av vad det innebär får absolut inte inskränkas till kravspecifikationer för bestämda yrken. Den läxan borde turbulensen kring fyrtioårsjubilarerna U 68 ha lärt oss en gång för alla. Det får inte skapas någon motsättning mellan ämnets bildningsfunktion och strävan att underlätta för dess studenter att finna arbeten, som de kan känna sig tillfreds med efter avslutade studier. Det återstår alltså åtskilligt att göra för att övertyga framtida arbetsgivare om att ämnet ger en generell kompetens, vad gäller problemanalys och inte minst skrivförmåga, som med all sannolikhet blir till allt större gagn i takt med att samhället utvecklas mot högre komplexitet. De få alumniekäter som gjorts har givit positiva svar och understryker betydelsen av att lärare och studenter sprider kunskap om att idéhistoriska studier i realiteten förbereder för en mängd arbetsuppgifter i offentlig och privat verksamhet. Södertörns högskola förefaller ha kommit längst i det viktiga arbetet att tillgodose både bildningens och utbildningens intressen.

Forskarnivå

Ämnet uppträder under olika benämningar – idé- och lärdoms historia, idéhistoria, teknikhistoria – och utgör en egen institution endast vid ett lärosäte, nämligen Uppsala. Vid alla andra är det samorganiserat med i vissa fall ett flertal humanistiska discipliner, och längst har integrationen drivits i Umeå, där det utgör en enhet tillsammans med historia i en storinstitution. Därav följer att forskarutbildningen arbetar med relativt olika förutsättningar, även om handledarna är högt kompetenta överallt. Vi har fått ett allmänt intryck av att det sedan 2004 skett en påtaglig uppstramning av utbildningen vid alla lärosäten som lämnat in relevanta och täckande uppgifter. Med tanke på de brister som bedömargruppen påtalade efter förra utvärderingen är detta mycket tillfredsställande. Disputationsfrekvensen under perioden 2003–2007 skiftar mellan 14 som högst (Göteborg och Uppsala) och sex som lägst (Stockholm). Produktionen av doktorer överstiger uppenbarligen den högre utbildningens rekryteringsbehov, vilket gör frågan om idéhistorikers ”employability” högst aktuell även inom forskarutbildningen. Vi anser det därför lovvärt, att det har börjat föras en diskussion om att införa moment av praktik – i form av såväl färdighetstränande kurser som perioder i arbetslivet utanför akademien – både inom masterprogrammen och inom forskarutbildningen.

Ett kvarstående problem gäller antagningen av doktorander. KTH bildar ett lysande undantag, som kan redovisa 16 aktiva forskarstuderande i självvärderingen. Men vid andra lärosäten har fakulteternas dåliga ekonomi framtvingat hårda begränsningar, så att det under flera år inte antagits några nya doktorander alls. Ändå förefaller forskarseminarierna fungera, vilket på flera

håll förklaras av att de öppnats även för studenter på avancerad nivå. I motsats till förhållandena inom grundutbildningen har internationaliseringen kommit långt bland doktoranderna, vad gäller studievistelser vid utländska universitet, och antalet avhandlingar på engelska är växande.

I fråga om det nationella samarbetet tycks dock det 2004 noterade ointresset leva kvar, och några konkreta uppslag till att förstärka samverkan har vi inte påträffat, endast allmänt formulerade önskningar om forskarskolor och liknande. Här finns det sålunda skäl att upprepa en av rekommendationerna i bedömargruppens rapport från 2005, men vi vill samtidigt lovorda de ämnesansvariga för att många andra har genomförts: tydligare krav, riktlinjer och mål för forskarutbildningen har formulerats, de individuella studieplanerna utnyttjas för planering av utbildningen, man har infört en studierektor eller koordinator för forskarutbildningen, där en sådan funktion inte fanns.

Vad slutligen avhandlingsämnena beträffar oroades den tidigare bedömargruppen av att den äldre historien lockade alltför få doktorander. Den oron stillas inte av det nu inlämnade materialet, utan det ger tvärtom anledning att upprepa uppmaningen att begränsa den nu nästan totala friheten vid ämnesvalet till handledarnas egna forskningsområden. Detta borde i åtskilliga fall kunna leda till en utsträckning av det historiska perspektivet. Arkiv, bibliotek och museer kommer alltid att behöva kompetens inom epoker äldre än 1800-talet, och det hör till idé- och lärdomshistoriens samhällsansvar att tillgodose detta behov.

Göteborgs universitet: Idé- och lärdoms historia

Basfakta 2007

Tillsvidare- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå						Forskarnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt		Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	4	0,9	4	0,9	1	0,05	4	0,5	5	0,55
Docenter	1	0,9	0	0	1	0,9	0	0	0	0	0	0
Övriga disputerade	0	0	1	0,3	1	0,3	0	0	0	0	0	0
Övriga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	1	0,9	5	1,2	6	2,1	1	0,05	4	0,5	5	0,55

Visstids- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå						Forskarnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt		Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Docenter	1	0,5	1	0,3	2	0,8	0	0	0	0	0	0
Övriga disputerade	4	1	6	3,5	10	4,5	0	0	0	0	0	0
Övriga	1	0,1	1	0,3	2	0,4	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	6	1,6	8	4,1	14	5,7	0	0	0	0	0	0

Studenter	Kvinnor	Män	Totalt
Helårsstudenter (HST)	48	49,8	97,8
Helårsprestationer (HPR)	21,9	26	47,9
Antal examensarbeten			12

Doktorander	Kvinnor	Män	Totalt
Antal doktorander	3	3	6
Heltidsekvivalenter (studietakt)	1,8	2,4	4,2
Licentiatexamina	0	0	0
Doktorsexamina	3	0	3

Nyckeltal, grundnivå och avancerad nivå	
Lärarkapacitet: helårsstudenter/heltidsekvivalenter lärare	12,5
Lärarkompetens: helårsstudenter/heltidsekvivalenter disputerade lärare	13,2
Handledarkompetens: antal examensarbeten/heltidsekvivalenter disputerade lärare	0,4
Prestationsgrad: helårsprestationer/helårsstudenter, i procent	49

Nyckeltal, forskarnivå	
Handledarkompetens: heltidsekvivalenter doktorander/heltidsekvivalenter docenter och professorer	7,6

Nyckeltal, alla nivåer	
Andel tillsvidareanställda: heltidsekvivalenter tillsvidareanställda/heltidsekvivalenter totalt, i procent	40

Ämnesmässiga och organisatoriska förutsättningar

Vid Göteborgs universitet ges utbildning i idé- och lärdoms historia på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Idéhistoria ingår även i utbildningar vid andra fakulteter, t.ex. lärarutbildningen och Europaprogrammet.

Organisatoriskt sorterar utbildningen under institutionen för idéhistoria och vetenskapsteori som är lokaliserad till humanistiska fakulteten. Studierektorn ansvarar för kvalitetssäkring och utveckling av kursinnehåll och lärarinsatser. Fakulteten godkänner kursplanerna. Universitetets fördelning av pengar till grundutbildning på fakultetsnivå baseras på helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR). Fakulteten beslutar på samma grunder om resurstilldelning till institutionerna.

Flertalet av de undervisande lärarna är disputerade och de flesta är aktiva forskare. Lärarnas forskningsintresse och specifika kompetens utgör framförallt grund för kurserna på avancerad nivå. Utbildning på avancerad nivå startade hösten 2007 med ett tjugotal studenter och en tydlig internationell orientering/profil som även finns på grundnivån.

Ansvar och inflytande över forskarutbildningen ligger dels på fakultetsnivån där det finns en studierektors- och en dekanfunktion med ansvar för forskarutbildningsfrågor, dels hos institutionsstyrelsen, prefekten och institutionens studierektor för forskarutbildningen.

Antagningen av nya forskarstuderande har stagnerat sedan 2003.

Experternas reflektioner

Utvärderingen 2004 utföll i stort sett mycket positivt för ämnet idé- och lärdoms historia och institutionen för idéhistoria och vetenskapsteori vid Göteborgs universitet, som den heter efter en sammanslagning tre år tidigare. Rapporten innehöll dock ett antal rekommendationer. Någon gemensam forskningsprofil hade bedömargruppen inte noterat, utan tvärtom tycktes den tidigare inriktningen mot ideologianalys ha försvagats och ersatts med stor frihet för doktoranderna att själva välja sina avhandlingsämnen. Det konstaterades också, att samtliga lärare inom grundutbildningen var visstidsanställda, vilket ansågs tyda på en ”alltför försiktig och kortsiktig personalpolitik”, som borde ses över. Såväl nationellt som internationellt ville bedömarna förorda ett väsentligt ökat samarbete. De rekommenderade också institutionen att förbereda sina studenter bättre för kommande yrkesverksamhet, t.ex. genom att genomföra enkäter bland dem som tidigare läst ämnet. Slutligen önskade de en förstärkning av det akademiska ledarskapet, så att den nuvarande informella beslutskulturen ersattes med tydligare riktlinjer och klarare krav på vad som förväntas av både lärare och studenter, inte minst nyantagna doktorander.

Den nu inlämnade självvärderingen ger tyvärr inte några direkta upplysningar om vad som förändrats sedan 2004. Institutionen har valt att koncentrera sin redovisning av grundnivå och avancerad nivå till den lokala profilen, masterstudenternas träning för forskningsverksamhet, utbildningens forskningsanknytning och rutiner för kvalitetssäkring. I fråga om forskarnivån

redogör man för utbildningens uppläggning, resurstilldelningen och handledningens villkor. Tillsammans med de talrika bilagorna och enkätmaterial förmedlar självvärderingen ändå indirekt viss information om några av de 2004 uppmärksammade förhållandena.

Så t.ex. anser man sig inte kunna redovisa någon tydlig lokal profil, men inom grundutbildningen vill man markera den internationella inriktningen som ett kännetecken. Den svenska idéhistorien är tämligen styvmoderligt behandlad inom ämnet överallt men tilldelas här det minsta utrymmet, och vidare har utbudet av tematiska fördjupningskurser reducerats. Man har lagt stor vikt vid att många av institutionens medarbetare ger kurser inom andra fakultetsområden och nämner särskilt lärarutbildningen och Europaprogrammet. Inom forskarutbildningen erkänner man, att någon aktiv utveckling av metoderna för ideologianalys inte längre förekommer men vill ändå hävda, att en allmän inriktning mot vad som internationellt räknas som "intellectual history" alltså utgör en för institutionen utmärkande profil.

Med berättigad stolthet skriver man i självvärderingen, att alla som undervisar i ämnet är forskare, men att de också är starkt engagerade lärare. Det pågår en ständig diskussion om kurslitteraturen inom läroplanen och vid större lärarmöten, vilket med goda skäl anförs som en form av kvalitetssäkring. Av lärarenkäten framgår att den påtalade hundraprocentiga andelen visstidsanställda inom grundutbildningen nu reducerats med en tredjedel, vilket är ett steg åt rätt håll. Det är lärarnas ansvar, att studenterna får möjlighet att genomföra kursutvärderingar och att dessa sedan sammanställs till en kursrapport, som överlämnas till studierektor tillsammans med kursutvärderingsblanketterna. Från och med höstterminen 2008 åläggs kursansvariga att redovisa resultatet för de nya studenterna och vilka åtgärder som vidtagits med anledning av det.

På avancerad nivå får studenterna enligt självvärderingen en mycket god inblick i hur idéhistorisk forskning går till. Man fäster också stor vikt vid det magister/masterseminarium, som pågår även under terminer utan kursgivning som ett forum för diskussion av projektidéer, dispositionsutkast, enskilda uppsatsavsnitt och slutförda uppsatser. Bedömargruppen noterade 2004, att utbildningen innehöll mycket skrivträning, och enligt självvärderingen och kursplanerna gäller det fortfarande. Det är en kvalitet, som vi menar bör utnyttjas vid presentationen av ämnets värde på arbetsmarknaden. Självvärderingen upplyser inte om vad som gjorts för att främja studenternas framtida yrkesverksamhet, så som det rekommenderades 2004. Med tanke på den sjunkande studenttillströmningen har denna uppmaning inte blivit mindre aktuell sedan dess.

Lärarkapaciteten och den höga kompetensen har varit i det närmaste konstant under perioden 2003–2007, men andelen tillsvidareanställda har minskat till 40 från 48 procent 2004. Det tyder på att personalpolitiken alltså är försiktig i överkant. Under femårsperioden har en kvinnlig docent tillkommit och en manlig försvunnit, två manliga professorer tillkommit och en försvun-

nit samt en manlig adjunkt tillkommit, medan inom kategorin vikarier och timlärare har antalet kvinnor ökat från fyra till sex; deras manliga kolleger har varit sju alla år utom ett. Av sammanlagt 21 lärare under 2007 är åtta kvinnor, varav dock endast en är professor och en docent. Bland de 13 männen återfinns fyra professorer. Lärarnas möjligheter till egen forskning varierar givetvis kraftigt, beroende på vederbörandes framgång med ansökningar om externa anslag, men de flesta uppger sig ändå arbeta i en intensivt forskande miljö. Den bifogade listan över lärarnas publicerade arbeten ger syn för saken, dock med en tydlig skillnad mellan kvinnor och män till de senares fördel.

Under perioden 2003–2007 har 14 doktorander (varav åtta kvinnor) lagt fram sina avhandlingar. Titlarna tyder på att ämnesvalet alltjämt är mycket fritt. Det går inte att urskilja någon forskningsstrategi bakom det disparata utbudet, utom möjligen att det internationella inslaget är något starkare än på andra håll. Å andra sidan är endast en av avhandlingarna skriven på engelska, och den behandlar ett svenskt ämne, nämligen Elin Wägners debattbok *Väckarklocka*. Den bifogade förteckningen över examinerade uppsatser gör samma intryck av närmast total valfrihet. Det måste betyda, att handledarna endast sällan har egen forskningserfarenhet av ämnet i fråga, vilket är en föga diskuterad men långt ifrån oproblematiserad skillnad mellan humaniora och andra vetenskapsområden.

Produktiviteten har varierat men får allmänt betecknas som god. Sammanlagt har 48 kandidatuppsatser ventilerats, av vilka 18 skrivits av kvinnor. Av dessa har fem bedömts som väl godkända, medan åtta av de 30 männen har fått samma betyg. Under samma femårsperiod har 14 magisteruppsatser lagts fram, sex med kvinnliga författare, och här har betyget Väl godkänd använts tre gånger för dessa och tre för deras manliga kolleger. Proportionerna förefaller rimliga. Tillsammans med kollegerna vid Uppsala universitet kan Göteborgsinstitutionen redovisa det högsta antalet magisteruppsatser 2007.

Det samlade intrycket av situationen för ämnet idé- och lärdoms historia vid Göteborgs universitet är fortsatt gott, även om nedgången i både rekrytering och prestationsgrad under 2007 inger viss oro.

Högskolan i Halmstad: Idé- och lärdoms historia

Basfakta 2007

Tillsvidare- anställda lärare	Grundnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	0	0	0	0
Docenter	0	0	1	0,5	1	0,5
Övriga disputerade	0	0	0	0	0	0
Övriga	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	0	0	1	0,5	1	0,5

Visstids- anställda lärare	Grundnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	0	0	0	0
Docenter	0	0	0	0	0	0
Övriga disputerade	0	0	1	0,25	1	0,25
Övriga	1	0,13	0	0	1	0,13
Totalt antal	1	0,13	1	0,25	2	0,38

Studenter	Kvinnor	Män	Totalt
Helårsstudenter (HST)	5,3	1,8	7,1
Helårsprestationer (HPR)	3,8	2,2	6
Antal examensarbeten			0

Nyckeltal, grundnivå	
Lärarkapacitet: helårsstudenter/heltidsekvivalenter lärare	10,9
Lärarkompetens: helårsstudenter/heltidsekvivalenter disputerade lärare	13,6
Handledarkompetens: antal examensarbeten/heltidsekvivalenter disputerade lärare	-
Prestationsgrad: helårsprestationer/helårsstudenter, i procent	85
Andel tillsvidareanställda: heltidsekvivalenter tillsvidareanställda/heltidsekvivalenter totalt, i procent	35

Ämnesmässiga och organisatoriska förutsättningar

Vid högskolan i Halmstad ges idé- och lärdoms historia på grundnivå. Det är även huvudområde i kultur- och kommunikationsprogrammet samt ingår även i det så kallade collegeåret, som är en bro mellan gymnasiet och universitetet.

Utbildningen är organisatoriskt en del i sektionen för humaniora. Beslut om kursplaner fattas av sektionens styrelsen. Beslut om resurstilldelning till sektionen fattas av högskolestyrelsens utbildningsnämnd. Sektionsstyrelsen har infört en timfördelningsmall, där antal timmar per kurs står i proportion till antalet studenter, med viss kompensation för frekvent minskande studentgrupper.

Lärarstaben består av tre lärare, varav två är disputerade.

Experternas reflektioner

Vid 2004 års utvärdering framkom att ämnet sedan två år tillbaka benämndes idé- och bildningshistoria för att markera en bredare inriktning, som ansågs mer passande för ett lokalsamhälle utan egentliga lärdomstraditioner. Den nu insända självvärderingen har haft lika litet som Göteborgsinstitutionens att säga om eventuella konsekvenser av föregående utvärdering och kommenterar heller inte det faktum, att benämningen tydligen ändrats tillbaka till idé- och lärdomshistoria. Organisationen tycks dock vara densamma som 2004. Ämnet ingår i sektionen för humaniora tillsammans med etnologi, filmvetenskap, historia, konstvetenskap, litteraturvetenskap, moderna språk (engelska, franska, spanska och svenska) och religionsvetenskap. Det ges både som fristående kurser upp till kandidatnivån och inom programmet kultur och kommunikation, där det kan vara ett huvudområde och även medverkar med särskilda kurser. Ämnet ansvarar också för tre fjärdedelar av högskolans collegeår.

Det är tydligt, att idé- och lärdomshistoria bidrar till högskolans "akademiska bredd", som framhålls i självvärderingen, och utbildningen är upplagd enligt traditionellt mönster. Som en reminiscens av den tidigare inriktningen mot ett bredare bildningsperspektiv talas det om att man praktiserar "en vid tolkning", när det gäller valet av relevant stoff, men det är inte lätt att upptäcka någon egen profil vare sig i kursplaner och litteraturlistor eller i de valda uppsatsämnena. Detta skall inte uppfattas som någon kritik av ambitionsnivån, vilken tvärtom framstår som hög. Så t.ex. ingår två seminarier i första terminens kurs, en för diskussion av centrala texter som Augustinus' *Confessiones* och Descartes' *Discours de la méthode* och en annan för att orientera om metoder och teorier. Till varje seminarium skall studenterna ha förberett sig genom en skriftlig uppgift. Forskningsanknytningen är sålunda klart uttalad redan från början, och den förstärks ytterligare på andra- och tredjeterminskurserna. Den ämnesansvarige läraren är docent vid Lunds universitet och kan erbjuda temakurser, som direkt ansluter till hans egen forskning.

Andraterminskursen består av fyra delmoment med samma poängtal. Det första kallas "Modern svensk idéhistoria" och kompletterar därmed genomgången inom Idéhistoria I av idéhistorien från antiken till nutiden, som är europeiskt och mot slutet globalt inriktad. Det andra är en temakurs, som handlar om kropp och själ utifrån texter av Foucault och Karin Johannisson, och den tredje ger studenterna tillfälle att fördjupa sig i olika slags källor, under läsåret 2007/2008 Thomas Mores *Utopia*. Under det fjärde momentet skriver studenterna så en kortare uppsats.

Tredjeterminskursen är uppdelad i två poängmässigt lika hälften, av vilka den ena anslås till uppsatsskrivandet. Den andra utgörs av två delkurser om 7,5 poäng vardera. "Aktuella idéhistoriska perspektiv" skall göra studenterna förtrogna med några centrala teoretiska aspekter på ämnet utifrån en analytisk läsning av texter av Lovejoy, Skinner, Foucault, Said och Fleck. Den andra delkursen bestäms i samråd mellan lärare och student och skall ge prov på kvalificerad forskning. Den litteratur som föreskrivs i kursplanerna är med ett

enda undantag på svenska, vilket måste uppfattas som en brist, men förhoppningsvis ställs krav på läsning av åtminstone engelska verk på kandidatnivån. Aktiviteten verkar hög, men samtidigt redovisar högskolan i Halmstad det lägsta antalet undervisningstillfällen av alla lärosäten (se bilaga 3).

Under perioden 2003–2006 ventilerades sammanlagt nio uppsatser, åtta på kandidat- och en på magisterkursen; inga färdigställdes under 2007, enligt uppgift på grund av att de inte uppfyllde de vetenskapliga kraven utan måste omarbetas. Fem kandidatuppsatser och magisteruppsatsen hade skrivits av kvinnor, och tre av de förra och den senare bedömdes som väl godkända. Av de tre manliga skribenterna fick en samma vitsord. Sammantaget måste det anses vara en generös betygsättning, men med tanke på hur få studenter det rör sig om blir varje jämförelse med praxis vid stora lärosäten meningslös.

Enligt självvärderingen genomförs utvärdering på alla kurser, en kontinuerlig muntlig sådan på förstaterskursen och skriftliga vid slutet av alla kurser. Enligt studentenkäten, vekar detta dock inte ha gällt höstterminen 2007. Två svarade att kursutvärderingar inte gjorts efter någon kurs, och de andra två hade ingen uppfattning. En svarade nej på frågan om hon/han informerats om resultaten, medan tre valde att inte ha någon mening alls, och när de tillfrågades om vilken effekt kursutvärderingar kan få på utbildningen, gav de samma intetsägande svar. Det kan vara en illa informerad eller missnöjd grupp, men vi får inte det intrycket av sättet att besvara enkätens övriga frågor.

Det som oroade bedömargruppen 2004 var sårbarheten, eftersom verksamheten inom ämnet vid högskolan i Halmstad uppfattades som i stort sett uppbyggd kring en enda lärare. Någon långsiktig planering kring personalbehovet hade man heller inte upptäckt, och rekryteringen av studenter tedde sig bekymmersamt låg. Som framgått har man valt att inte redovisa någon uppföljning av rekommendationerna från 2004 i självvärderingen, men vi kan ändå konstatera, att läget snarare bör inge större oro idag. Om det då fanns något tiotal studenter på A-kursen och tre på C-kursen, har de uppenbarligen blivit betydligt färre sedan dess, och antalet undervisningstimmar är helt otillräckligt.

Lärorestaben består alltså av tre personer, två män och en kvinna, av vilka endast en man är tillsvidareförordnad. Han är som omtalats docent i Lund. Vad som hänt med det bildningshistoriska seminarium som bedömargruppen 2004 ansåg förstärkte dess intryck av att en ”embryonal” forskningsmiljö etablerats vid högskolan, framgår inte av självvärderingen. Den lämnar heller inga upplysningar om internationellt utbyte eller samverkan med andra svenska lärosäten än Lund. Några få rekommendationer tycks ha följts: en konsolidering av existerande utbud i stället för att sträva efter rätt till högre examina, sannolikt också förslaget att ge mer undervisning om ämnets identitet och traditioner.

Det betyder att så gott som alla rekommendationer från 2004 förtjänar att upprepas, även om de kan förefalla utopiska när man redovisar så få studenter. Ämnet spelar dock redan en viktig roll inom högskolans samlade kurs- och

programutbud, och den borde kunna förstärkas ytterligare. Två tillsvidareanställda disputerade lärare brukar anges som ett minimikrav för rätt att utfärda kandidatexamen, men det uppfyller ämnet inte för närvarande. Vi anser därför att rekommendationen från 2004 att anställa en andra lektor bör vara ett villkor för ämnets fortbestånd.

Karlstads universitet: Idéhistoria

Basfakta 2007

Tillsvidare- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå					
	Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	0	0	0	0
Docenter	0	0	0	0	0	0
Övriga disputerade	0	0	2	1	2	1
Övriga	0	0	1	1	1	1
Totalt antal	0	0	3	2	3	2

Visstids- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå					
	Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	0	0	0	0
Docenter	0	0	0	0	0	0
Övriga disputerade	0	0	0	0	0	0
Övriga	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	0	0	0	0	0	0

Studenter	Kvinnor	Män	Totalt
Helårsstudenter (HST)	18	16,3	34,3
Helårsprestationer (HPR)	12,4	8,8	21,2
Antal examensarbeten			0

Nyckeltal, grundnivå och avancerad nivå	
Lärarkapacitet: helårsstudenter/heltidsekvivalenter lärare	17,1
Lärarkompetens: helårsstudenter/heltidsekvivalenter disputerade lärare	34,3
Handledarkompetens: antal examensarbeten/heltidsekvivalenter disputerade lärare	-
Prestationsgrad: helårsprestationer/helårsstudenter, i procent	62
Andel tillsvidareanställda: heltidsekvivalenter tillsvidareanställda/heltidsekvivalenter totalt, i procent	100

Ämnesmässiga och organisatoriska förutsättningar

Vid Karlstads universitet ges utbildning i idéhistoria på grundnivå. Organisatoriskt sorterar utbildningen under avdelningen för humaniora och genusvetenskap, som tillhör den estetisk-filosofiska fakulteten. Idéhistoria är ett av fem huvudområden inom kulturvetarprogrammet. Det ingår även i lärarutbildning på distans och i collegeåret som är en bro mellan gymnasiet och universitetet.

Söktrycket till utbildningen har sjunkit och antalet studenter på grundutbildningen har minskat med ca 40 procent de senaste åren. Få studenter går vidare till C- kursen. För att motverka att utbildningsmiljön blir för liten

samarbetar idéhistoria sedan några år med filmvetenskap och konst- och bildvetenskap.

Ett par av lärarna är forskningsaktiva, bl.a. inom den tvärvetenskapliga forskningsgruppen "Minnesgestaltning". Minnesgestaltningsgruppen har ett stort nätverk av internationella forskare. Studenterna kommer i kontakt med lärarnas pågående forskning under B-kursen.

Erasmusstödd utbytesverksamhet för lärare och studenter finns och utvecklas bl.a. med University College of London och universitetet i Lüneburg. En kurs hålls helt på engelska. Studieresor bl.a. till Prag och Latinamerika har genomförts inom vissa kurser.

Experternas reflektioner

I motsats till Göteborg och Halmstad har idéhistorikerna i Karlstad valt att kommentera vad som hänt sedan utvärderingen 2004. Man börjar sin självvärdering med att redovisa den administrativa förändring som skett genom att ämnena litteraturvetenskap, genusvetenskap och religionsvetenskap integrerats i avdelningen humaniora och genusvetenskap inom den estetisk-filosofiska fakulteten. I denna ingår numera även den forna institutionen för kultur och kommunikation. Innehållsligt har idéhistoria däremot behållit sina två huvudinriktningar mot vetenskaps- och kulturfrågor samt demokratins värdegrund och hoten mot denna. Den senare har utvecklats genom nya kurser som "De mänskliga rättigheternas idéhistoria" och "Etik, moral och människosyn", vilka uppges ha lockat många sökande. Lärarstaben är oförändrad, men en lektor har ansökt om att bli antagen som oavlönad docent.

Ämnet är alltså ett av de fem huvudområdena inom kulturvetarprogrammet, för vilket den heltidstjänstgörande lektorn är programansvarig. Ämnet medverkar även liksom tidigare i lärarutbildning på distans och ger kurser inom ingenjörsutbildningen. Sist men inte minst viktigt bär ämnet genom en adjunkt huvudansvaret för collegeåret, som är ett samarbete mellan universitetet, folkhögskolorna och vuxenutbildningarna i länet för att underlätta övergången från gymnasieskolan till universitetet.

Någon forskarutbildning i idéhistoria finns inte i Karlstad, och man erbjuder inte heller några kurser på avancerad nivå. I självvärderingen betonas emellertid, att forskningsanknytningen av utbildningen säkerställs genom att båda lektorerna är engagerade inom den flerdisciplinära forskargruppen, som kallas "Minnesgestaltning" och kan redovisa två internationella publikationer under 2005 och 2007 med en tredje under arbete. Den ene lektorn ger studenterna på andraterminskursen inblickar i sin forskning om franska revolutionen, och hans kollega föreläser om vetenskapernas filosofi och historia på kurs som är obligatorisk för alla forskarstuderande vid universitetet. Lärarna anser sig ha små möjligheter att bedriva egen forskning och tillskriver miljön attributen "kritisk" och "kreativ" endast i liten eller viss utsträckning. Detta är givetvis ett problem, som ämnet delar med många andra vid de nya universiteterna och högskolorna.

Ett sätt att förbättra situationen är att utveckla internationellt samarbete, och här har idéhistorikerna i Karlstad kommit längre än flera av de gamla lärosätena. Minnesforskningsgruppen har betytt mycket härvidlag genom sitt kontaktnät, som omfattar universitet i Danmark, Italien, Kanada, Norge, Polen, Storbritannien och Österrike. Ett Erasmussamarbete har etablerats mellan kulturvetarprogrammet och University College of London samt universitetet i Lüneburg, vilket under läsåret 2008/09 skall leda till ett lärarutbyte. Sedan höstterminen 2007 har ämnet också huvudansvaret för en kurs på engelska rubricerad "Nordic Studies" för utbytesstudenter. Sedan flera år erbjuder ämnet en kurs om Prag som centraleuropeisk idé- och kulturhistorisk miljö, vilken innefattar en resa till staden och föreläsningar vid Karlsuniversitetet. Det berömvärda initiativet från adjunkten har fått gott gensvar från studenterna, trots att de fått bekosta resan själva.

Ett orosmoment är att studenttillströmningen minskat med 40 procent de senaste åren, och en prestationsgrad som svängt runt 60 procent under femårsperioden skiljer åtminstone inte ut sig positivt i en nationell jämförelse. I självvärderingen lägger man stor vikt vid de kursutvärderingar som sägs genomföras efter varje kurs terminsvis. Enligt vår erfarenhet bör kursutvärderingar ske på schemalagd tid, om de skall få rimligt god svarsfrekvens.

Självvärderingen avslutas med utförliga kommentarer till hur rekommendationerna från utvärderingen 2004 följts upp. Bedömaregruppen saknade då en strategi för den framtida utvecklingen av ämnet idéhistoria hos fakultets- och universitetsledningen och uppmanade lärarna att formulera långsiktiga mål tillsammans med ledningsorganen. Man rapporterar nu att det hittills varit svårt att göra det på grund av minskat antal sökande och därav följande resursreduktion. Villkoren tycks snarast ha blivit än mer kortsiktiga, och man känner oro för framtiden, särskilt om "söksiffror och genomströmning" skall avgöra ämnets utsikter. Det vore, menar man, att inte ta hänsyn till den uppgift idéhistoria har som ett bildnings- och serviceämne för ett antal olika utbildningar vid universitetet. Som ovan noterats är detta ett högst relevant argument vid samtliga lärosäten, som reflekterar ett av ämnets grundproblem.

Den sviktande ekonomin har också gjort det omöjligt att följa den tidigare bedömaregruppens rekommendation att omvandla den ene lektorns anställning till heltid. Ekonomin äventyrar likaså det lokala avtalets rätt till tid för egen forskning och kompetensutveckling, och något utrymme för adjunkten att avsluta sin forskarutbildning har inte heller funnits. Rekommendationen att utveckla ett internationellt student- och lärarutbyte har däremot avsatt glädjande resultat, som redan konstaterats, men den utländska litteraturen lyser i stort sett med sin frånvaro på kurslistorna. Man förklarar detta med att studenterna motsätter sig förslag att införa kurslitteratur på engelska, därför att de ofta har klena språkkunskaper. Det är uppseendeväckande, och vi anser inte, att ett universitet skall acceptera en sådan attityd i en tid vars signum uppges vara globalisering.

Bedömargruppen ansåg slutligen, att den nationella samverkan inom ämnet och med närliggande ämnen borde utökas. Så har skett inom universitetet, där man på grundnivå och avancerad nivå säger sig samarbeta nära med filmvetenskap och konst- och bildvetenskap. Däremot erkänner man, att inte mycket har hänt med det nationella samarbetet inom ämnet, och det svarar mot det allmänna intryck vi fått av läget inom humaniora. Vi tror dock att de regelbundet återkommande ämneskonferenser, som avhålls sedan några år, kommer att avsätta värdefulla resultat i framtiden, inte minst för små miljöer som den i Karlstad.

Av bilagan med godkända kandidat- och magisteruppsatser under femårsperioden framgår, att könsfördelningen är så jämn den kan bli mellan nio författare, nämligen fem kvinnor och fyra män, och betygsättningen är likaså helt jämställd: ingen har fått mer än godkänd. Ämnesvalet förefaller ha styrts främst av skribentens intresse, och i varje fall syns – med ett möjligt undantag – knappast några spår av det omtalade minnesforskningsprojektet. En betydligt längre förteckning över godkända examensarbeten inom lärarutbildningen visar däremot en tydlig inriktning mot två huvudområden: den svenska skolan och jämförande latinamerikanska kulturstudier. Det senare förklaras av att adjunkten genomfört en tioveckorskurs för studerande inom lärarutbildningen under åren 2003–2005, i vilken ingick studieresor till Latinamerika. Förteckningen omfattar 36 författare, varav tre fjärdedelar kvinnor, och betyget väl godkänd utdelades till sex kvinnor och tre män. Det förefaller vara en helt rimlig fördelning.

Trots att de kärva ekonomiska villkor som gällt sedan starten för ämnet idéhistoria i Karlstad snarast försämrats sedan utvärderingen 2004, vittnar självvärderingen och det övriga materialet om att utbildningsmiljön alltså förtjänar att lovordas som ambitiös och stimulerande. Den utgör en tillgång, som universitetet bör vårda sig väl om.

Kungl. Tekniska högskolan: Teknikhistoria

Basfakta 2007

Tillsvidare- anställda lärare	Forskarnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	3	0,4	3	0,4
Docenter	0	0	0	0	0	0
Övriga disputerade	0	0	0	0	0	0
Övriga	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	0	0	3	0,4	3	0,4

Visstids- anställda lärare	Forskarnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	6	0,2	6	0,2
Docenter	0	0	3	0,2	3	0,2
Övriga disputerade	3	0,1	7	0,3	10	0,4
Övriga	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	3	0,1	16	0,7	19	0,8

Doktorander	Kvinnor	Män	Totalt
Antal doktorander	7	9	16
Heltidsekvivalenter (studietakt)	5,3	5,1	10,6
Licentiatexamina	0	3	3
Doktorsexamina	1	0	1

Nyckeltal, forskarnivå	
Handledarkompetens: heltidsekvivalenter doktorander/heltidsekvivalenter docenter och professorer	13,3
Andel tillsvidareanställda: heltidsekvivalenter tillsvidareanställda/heltidsekvivalenter totalt, i procent	81

Ämnesmässiga och organisatoriska förutsättningar

Vid Kungl. Tekniska högskolan ges forskarutbildning i teknikhistoria, utan att examina inom ämnesområdet utfärdas på någon lägre nivå. Utbildningen bedrivs vid Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria som tillsammans med Avdelningen för filosofi utgör en av sju institutioner vid Skolan för arkitektur och samhällsbyggnad. Institutionen för filosofi och teknikhistoria har alltså två självständiga avdelningar som leds av en gemensam prefekt med ett rådgivande institutionsråd. Verksamheten vid Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria leds av en avdelningsföreståndare i samråd med en ledningsgrupp bestående av avdelningens professorer, administratör, studierektor för forskarutbildningen, studierektor för grundutbildningen samt en doktorandrepresentant. Forskarutbildningsämnet är tvärvetenskapligt och

inriktat mot historisk analys av hur vetenskap, teknik och miljö samverkar med andra samhällsområden.

Fakultetsanslaget utgör ca 25 procent av verksamhetens budget och verksamheten är därmed i hög grad beroende av extern finansiering. Ett system infördes 2007 där viss resurstilldelning står i förhållande till vetenskaplig produktion räknat i antal publikationer. Flera av de externa anslagen till forskning och forskarutbildning i teknikhistoria är beviljade för internationella samarbetsprojekt.

Ett ökande antal forskare och doktorander tillbringar perioder vid universitet i andra länder. Fler och fler doktorander väljer att skriva sin avhandling på engelska.

Experternas reflektioner

Granskningen avser liksom 2004 forskarutbildningen i ämnet teknikhistoria. Till sitt innehåll hänger det nära samman med idé- och lärdoms historia, men placeringen vid en teknisk högskola skapar skiljaktiga organisatoriska förutsättningar. Sedan 2005 bildar avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria tillsammans med avdelningen för filosofi en av sju institutioner vid skolan för arkitektur och samhällsbyggnad. Bedömaregruppen ansåg 2004 att en förändring av avdelningens dittillsvarande placering var nödvändig, och vi kan nu med tillfredsställelse notera att den nya organisationen har visat sig lyckosam.

I självvärderingen uttrycks en betydande tillförsikt, även om man inte döljer en viss oro inför framtiden. Verksamheten är i ovanligt hög grad beroende av extern finansiering, och fördelningen av fakultetsmedel har förändrats till avdelningens nackdel på sistone. Resurstilldelningen vid KTH blir alltmer bestämd av prestation och kvalitet, vilket avdelningen i och för sig uppskattar, men man ser en fara i att sättet att mäta forskningsresultat kan ge ogynnsamma utslag för i grunden humanistiska discipliner som teknik-, vetenskaps- och miljöhistoria och industriminnesforskning. Från 1 juli 2007 utfärdar KTH endast teknologie licentiat- och doktorsexamina, vilket innebär att titeln inte motsvarar den faktiska kompetens som forskarutbildningen vid avdelningen ger. Trots dessa bekymmer konstaterar man i självvärderingen att avdelningen är väl etablerad inom KTH och att dess verksamhet uppskattas både nationellt och internationellt.

Det bestyrks av data om lärare och doktorander. Avdelningen har som nämnts tre professorer, varav en i miljöhistoria sedan höstterminen 2007, och en gästprofessor i industriminnesforskning med halvtidstjänstgöring, samtliga män. Därutöver arbetar ett tiotal disputerade forskare vid avdelningen, av vilka flera har sin forskarutbildning från andra discipliner men önskat förlägga sin verksamhet till den livaktiga miljön vid KTH. Förteckningen över handledarnas publikationer 2003–2007 ger ett imponerande intryck. Avdelningen har 16 doktorander, av vilka sju är kvinnor, och antalet har hållit sig nästan konstant under femårsperioden. För samma tid redovisas åtta doktors- och sex

licentiatavhandlingar, skrivna av fem kvinnor och åtta män. Sammantaget ger detta intryck av en synnerligen kreativ forskningsmiljö, säkerligen en av de mest produktiva inom humaniora i landet.

Forskarutbildningen ger intryck av att vara välorganiserad, och doktorandenkäten visar att de flesta är nöjda med den. Varje doktorand har en huvudhandledare, som måste vara en docentkompetent forskare med anställning vid KTH, och en eller flera biträdande handledare. Av bibliografin framgår att de senare kan rekryteras från flera olika lärosäten, vilket främjar avdelningens externa kontakter. Könsfördelningen är dock frapperande ojämn bland lärare och handledare: de fast anställda lärarna är samtliga män, och av de 20 handledarna är endast tre kvinnor.

Varje forskarstuderande följer en individuell studieplan, som uppdateras en gång om året i samråd mellan huvudhandledaren och doktoranden. Studierektor för forskarutbildningen samlar årligen huvudhandledarna till ett handledarkollegium, vid vilket de forskarstuderandes aktuella studieplaner diskuteras. Ett arbete för att skapa klara rutiner för antagning, handledning och utbildning har resulterat i en handbok och ett strategidokument, som sträcker sig fram till 2012.

Ett mål som ställts i detta är att inrätta en masterutbildning och förstärka lärarstaben med ytterligare en professur och anställningar för postdoktorer. Ett masterprogram anses kunna göra avdelningen mindre beroende av externfinansiering. Fortfarande har man nämligen svårt att konkurrera om ökat kursutrymme i KTH:s grundutbildning, och dessutom har en omläggning av medelstillelningen lett till att avdelningen får lägre ersättning för de kurser man nu ger.

Även i denna självvärdering redovisas avslutningsvis hur man hanterat iakttagelser och rekommendationer efter utvärderingen 2004. Graden av internationalisering karakteriserades i utvärderingsrapporten som ”jämförelsevis hög”, samtidigt som det med förvåning noterades att avhandlingarna normalt skrevs på svenska om inhemska ämnen. Man betonar nu, att flera av de externa forskningsanslagen har gått till internationella samverkansprojekt, att ett antal doktorander och forskare har arbetat vid universitet i Danmark, Italien, Nederländerna, Storbritannien, Tyskland och USA under femårsperioden och att ett par doktorander har tilldelats internationella utmärkelser. Än viktigare är att flera avhandlingar har skrivits på engelska: det gäller fem av de 14 ventilerade, däribland samtliga under 2007. Normen är inte heller längre stora och dyrbara förlagspublicerade monografier, utan flera sammanläggningsavhandlingar och enklare KTH-framställda publikationer förekommer.

Bland det som hittills inte gått att realisera märks inrättning och utlysning av fakultetsfinansierade doktorandanställningar. Dock kunde man under höstterminen 2007 utlysa och tillsätta tre platser för doktorander inom externfinansierade forskningsprojekt, vilket är lovvärt, inte minst med tanke på att det tidigare snarast varit praxis att sådana befattningar skulle vara vikta för namngivna personer redan i ansökan. När det slutligen gäller rekommenda-

tionen att öka samarbetet med andra humanistiska och samhällsvetenskapliga institutioner, har den delvis uppfyllts genom val av biträdande handledare och tillströmningen av disputerade forskare till avdelningen. Men man uppfattar ändå ett utbyggt samarbete i form av projekt eller gemensamma insatser för forskarutbildningen som både möjligt och önskvärt. Vi håller givetvis med om det och anser det märkligt, att inte de relativt stora resurserna för idéhistorisk utbildning och forskning inom Stockholmsområdet tycks utnyttjas i samverkan. Vi vill påminna om att Centrum för vetenskapshistoria vid Kungl. Vetenskapsakademien ansvarar för ett omfattande arkivmaterial inom naturvetenskapens historia, som kan ge stoff till mängder av avhandlingar.

Det samlade intrycket av avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria vid KTH är mycket gott.

Lunds universitet: Idé- och lärdoms historia

Basfakta 2007

Tillsvidare- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå						Forskarnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt		Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	2	0,7	2	0,7	0	0	2	0,4	2	0,4
Docenter	0	0	2	0,6	2	0,6	0	0	1	0,05	1	0,05
Övriga disputerade	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Övriga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	0	0	4	1,3	4	1,3	0	0	3	0,45	3	0,45

Visstids- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå						Forskarnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt		Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Docenter	0	0	2	0,4	2	0,4	0	0	0	0	0	0
Övriga disputerade	1	0,5	1	0,02	2	0,52	0	0	0	0	0	0
Övriga	2	0,2	1	0,1	3	0,3	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	3	0,7	4	0,52	7	1,22	0	0	0	0	0	0

Studenter	Kvinnor	Män	Totalt
Helårsstudenter (HST)	42	69	111
Helårsprestationer (HPR)	24	39	63
Antal examensarbeten			21

Doktorander	Kvinnor	Män	Totalt
Antal doktorander	2	5	7
Heltidsekvivalenter (studietakt)	1,6	3,4	5
Licentiatexamina	0	0	0
Doktorsexamina	0	0	0

Nyckeltal, grundnivå och avancerad nivå	
Lärarkapacitet: helårsstudenter/heltidsekvivalenter lärare	44
Lärarkompetens: helårsstudenter/heltidsekvivalenter disputerade lärare	50
Handledarkompetens: antal examensarbeten/heltidsekvivalenter disputerade lärare	9,5
Prestationsgrad: helårsprestationer/helårsstudenter, i procent	57

Nyckeltal, forskarnivå	
Handledarkompetens: heltidsekvivalenter doktorander/heltidsekvivalenter docenter och professorer	11,1

Nyckeltal, alla nivåer	
Andel tillsvidareanställda: heltidsekvivalenter tillsvidareanställda/heltidsekvivalenter totalt, i procent	51

Ämnesmässiga och organisatoriska förutsättningar

Vid Lunds universitet ges idé- och lärdomshistoria på grundnivå, avancerad och forskarnivå. Det förekommer även kursamverkan på grundutbildningsnivå med forskningspolitiska institutet och med informatikämnet. Idé- och lärdomshistoria är ett av två huvudområden vid institutionen för kulturvetenskaper, som är placerad inom området för humaniora och teologi. Institutionen styrs av en institutionsstyrelse med prefekten som ordförande. (Från 1 jan 2009 ingår ämnet i en ny institutionsbildning under samma namn tillsammans med etnologi, konstvetenskap och musikvetenskap).

Kursplaner tas fram av institutionen, som efter beslut i styrelsen sänder dem vidare till en kursplanegrupp. Kursplanegruppen fastställer kursplanerna på delegation från områdesstyrelsen. Beslut om resursfördelning inom området humaniora och teologi fattas av områdesstyrelsen.

Varje doktorand har minst två handledare, varav en är huvudhandledare. Huvudhandledaren ska inneha minst docentkompetens eller motsvarande och alla handledare ska ha genomgått handledarutbildning. Fördelningen av handledningstimmar ska framgå av de individuella studieplanerna.

Experternas reflektioner

Det material som insänts från Lund skiljer sig drastiskt från vad som kommit från övriga institutioner, med visst undantag för Umeå som lämnat sina uppgifter efter lång fördröjning. Någon självvärdering värd namnet har Lund inte åstadkommit, utan det lilla som anlant meddelar endast rudimentära fakta om 2007/2008. Ett försök att komplettera med hjälp av institutionens hemsida visade sig ogörligt, eftersom sidor med rubrikerna "Forskarutbildning" och "Pågående forskning" endast gav upplysning om att de senast uppdaterats i augusti 2007 men i övrigt var helt blanka. Vi har följaktligen inte fått förutsättningar att utvärdera idé- och lärdomshistorien i Lund på samma sätt som vid de andra lärosätena, och därför borde vi kanske avstå från att alls uttala oss. Vi har emellertid bestämt oss för att försöka fullgöra Höskoleverkets uppdrag på de villkor, som institutionen själv bär ansvaret för.

Organisationen synes vara oförändrad sedan utvärderingen 2004, men i beskrivningen av institutionen omtalas planer på att omskapa den historisk-filosofiska sektionen inom område HT (humaniora och teologi) till ett centrum i analogi med vad som gjordes med den språkvetenskapliga sektionen jämte ämnet litteraturvetenskap 2004. Sedan drygt tio år ingår idé- och lärdomshistoria som ett huvudämne av två inom institutionen för kulturvetenskaper: det andra består av tre ämnen, ABM (arkivvetenskap, biblioteks- och informationsvetenskap och museologi), BBH (bok- och bibliotekshistoria) och IMS-KUL (intermediala studier och kulturvetenskap). Bedömargruppen konstaterade 2004 att samarbetet inom institutionen tycktes fungera väl, och det finns inget som tyder på något annat nu heller. Dock rör det sig huvudsakligen om en administrativ samordning, även om det uppges förekomma gemensam kursgivning i viss utsträckning.

I fråga om grundutbildningen uppges att den ”ansluter sig till hur ämnet bedrivs vid andra svenska lärosäten” – märkligt nog i ett textavsnitt som enligt rubriken skall röra forskarutbildningen. Man framhåller att forskningsanknytningen säkerställs genom att de allra flesta lärarna är disputerade, och att även de båda professorerna undervisar inom grundutbildningen. Seminarier arrangeras på alla stadier, på vissa delkurser som obligatoriska, och studenterna får mycket skrivträning och lär sig att söka litteratur utöver kursplanens litteraturlistor. Kurser i forskningsmetodik ges under andra och tredje terminen, och på avancerad nivå förutsätts studenterna kunna arbeta relativt självständigt med källor och tidigare forskning. Att döma av de (mycket ofullständiga) förteckningarna över kandidat- och magisteruppsatser under femårsperioden tycks undervisning och handledning ha varit uppseendeväckande framgångsrika. Övervikten för betyget Väl godkänd är nämligen bedövande. Bland de 43 kandidatuppsatserna har nio fått godkänt och hela 34 väl godkänt, och proportionerna på magisteruppsatserna är ännu snedare: fyra godkänt och 18 väl godkänt. För 14 uppsatser från 2004 och 2003 saknas uppgift om titel, och eftersom inga författarnamn utsatts över huvud taget går könsfördelningen inte att fastställa. Under 2007 kunde institutionen redovisa det högsta antalet kandidatuppsatser i idéhistoria i landet, nämligen 21, vilket innebär att en tredjedel skrevs vid Lunds universitet.

De reguljära 30-poängskurserna är som väntat traditionellt upplagda, och ämnet lever under samma villkor som på andra håll så till vida som förstaterminkursen länge attraherat stora skaror av studenter, medan endast ett fåtal fortsätter. Den första kursen, Idéhistoria I, går igenom idé- och vetenskapshistorien från antiken till nutiden, medan dess fortsättning, Idéhistoria II, lägger tonvikten vid Skandinavien och ämnets moderna utveckling samt innefattar en uppsats. Idéhistoria kandidatkurs består av tre delkurser, av vilka examensarbetet ger 15 poäng, medan de båda andra ägnas åt metodlära och modern idéhistoria. Slutligen upptas Idéhistoria magisterkurs, den forna D-kursen, till tre fjärdedelar av ett examensarbete, och resterande tid anslås till en läskurs, som väljs i samråd med examinator. Därutöver erbjuder institutionen ett avsevärt antal kortare kurser: ”idéhistorisk översikt kurs”, ”global kultur”, ”Latinamerikas idéhistoria”, ”sexualitetens idéhistoria”, ”vetenskap eller religion”, ”fransk idéhistoria efter andra världskriget”, ”humanismens slut (från Nietzsche till Kittler)”, ”Modernism and Postmodernism” (på engelska), ”Las Humanidades en la era de la Globalización” (på spanska). Litteraturlistorna ger intryck av att vara väl genomtänkta, och erbjudandet om undervisning på främmande språk är lovvärt.

När det gäller forskarutbildningen finns inga upplysningar utöver de generella bestämmelser för handledning som utfärdats för den humanistiska fakulteten. De innebär bl.a. att varje forskarstuderande skall tilldelas minst två handledare och erbjudas 200 klocktimmars (motsvarande 50 lektorstimmar) handledning under sina fyra utbildningsår. Av handledarna krävs att de kontinuerligt följer doktorandens arbete och dokumenterar sina insatser i den

individuella studieplan som alla forskarstuderande skall ha. Redovisningen av samverkan är mycket knapphändig och ger huvudsakligen allmänna hänvisningar till informella och individuella forskarkontakter. Ämnet hade sju doktorander – flertalet män – 2007, vilket var betydligt färre än vid femårsperiodens början, då antalet var 17. Siffrorna speglar den mycket restriktiva antagningspolitik som kravet på fulltidsfinansiering i kombination med universitetets dåliga finanser utlöste för tio år sedan. Någon förteckning över godkända avhandlingar har inte insänts.

Ett avsnitt i institutionsbeskrivningen tar upp rutinerna för att kvalitets-säkra utbildningen. Av det framgår att område HT har genomfört ett projekt kallat "Humaniora i yrkeslivet", som syftar till att undersöka vad som kan göra humanister attraktiva på arbetsmarknaden. Några närmare upplysningar om vad projektet lett till lämnas dock inte, utan det mesta förefaller ännu befinna sig under planläggning. Vi hoppas, att resultatet av områdesstyrelsens värdefulla initiativ får bred spridning, eftersom det rimligtvis måste vara av intresse för alla andra humanistiska fakulteter.

Utifrån det för oss tillgängliga materialet har vi tyvärr inte kunnat ge en rättvisande, eller ens någon med övriga institutioner jämförbar bild av ämnet idé- och lärdomshistoria i Lund.

Stockholms universitet: Idéhistoria

Basfakta 2007

Tillsvidare- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå						Forskarnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt		Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Docenter	1	0,1	3	1,4	4	1,5	0	0	3	0,05	3	0,05
Övriga disputerade	1	0,2	1	0,3	2	0,5	0	0	1	0,01	1	0,01
Övriga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	2	0,3	4	1,7	6	2	0	0	4	0,06	4	0,06

Visstids- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå						Forskarnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt		Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Docenter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Övriga disputerade	0	0	1	0,1	1	0,1	0	0	0	0	0	0
Övriga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	0	0	1	0,1	1	0,1	0	0	0	0	0	0

Studenter	Kvinnor	Män	Totalt
Helårsstudenter (HST)	148	174	322
Helårsprestationer (HPR)			90,7
Antal examensarbeten			3

Doktorander	Kvinnor	Män	Totalt
Antal doktorander	3	6	9
Heltidsekvivalenter (studietakt)	3	4,7	7,7
Licentiatexamina	0	0	0
Doktorsexamina	1	0	1

Nyckeltal, grundnivå och avancerad nivå	
Lärarkapacitet: helårsstudenter/heltidsekvivalenter lärare	153
Lärarkompetens: helårsstudenter/heltidsekvivalenter disputerade lärare	153
Handledarkompetens: antal examensarbeten/heltidsekvivalenter disputerade lärare	1,4
Prestationsgrad: helårsprestationer/helårsstudenter, procent	28

Nyckeltal, forskarnivå	
Handledarkompetens: heltidsekvivalenter doktorander/heltidsekvivalenter docenter och professorer	154

Nyckeltal, alla nivåer	
Andel tillsvidareanställda: heltidsekvivalenter tillsvidareanställda/heltidsekvivalenter totalt, i procent	98

Ämnesmässiga och organisatoriska förutsättningar

Vid Stockholms universitet ges idéhistoria på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Organisatoriskt sorterar utbildningen under institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria. Institutionen har en gemensam styrelse, där idéhistoria besätter fem av sexton styrelseplatser. Litteraturvetenskap och idéhistoria har dock varsin institutionsnämnd. Kursplaner och den övergripande resurstilldelningen beslutas av institutionsstyrelsen, och institutionsnämnden förbereder ärenden och beslutar i delegerade frågor.

Den tidigare D-kursen ersattes hösten 2007 med ett tvåårigt masterprogram som ges i samarbete med historiska institutionen. Lärarkollegiet har formulerat betygskriterier och lärandemål som ska göra progressionen mellan nivåerna tydlig för studenterna.

Forskarutbildningen i idéhistoria har ett administrativt och innehållsmässigt samarbete med forskarutbildningen i litteraturvetenskap, men utbildningarnas ekonomi hålls isär. Fakultetsanslaget fördelas enligt nyckeltal. Idéhistoria får vanligen 30 procent av anslagen. Det svåra ekonomiska läget har gjort att inga doktorander har antagits sedan 2005. Då fakultetsbidragen i allt högre utsträckning kopplas till prestationer befarar man att den tillfälliga nedgången ska permanentas.

Experternas reflektioner

Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria vid Stockholms universitet har genomgått stora förändringar sedan utvärderingen 2004. I övervägande grad har de varit positiva. Den idéhistoriska professur, som då var vakant, har fått ordinarie innehavare; oklarheterna kring den vid tillfället just inledda Bolognaprocessen har ersatts av tillförsikt och väsentligt ökad samverkan; orosmolnen efter en inflammerad intern konflikt har i stort sett skingrats; institutionen har funnit en lycklig lösning på sina lokalproblem; relationerna mellan institutionens båda ämnen är fortsatt goda. Även om man i självvärderingen också redovisar besvärande ekonomiska problem, vittnar den om ett vida bättre arbetsklimat än 2004.

Grundkursen har länge lockat flera studenter än vid någon annan idéhistorisk institution, men priset har varit högt i form av den lägsta prestationsgraden bland alla. Uppenbarligen uppskattar många studenter idéhistoria som ett genuint bildningsämne, vilket man läser mer för sin personliga utveckling än för att samla akademiska högskolepoäng. Diskrepansen mellan den stora mängden allmänt bildningstörstande och dem som fortsätter till högre studier framstår nästan som absurd i Stockholm: mot ca 150 helårstudenter på A-kursen vårterminen 2007 svarade 18 andraterminsstudenter och sju på C-kursen (se bilaga 2). Samtidigt illustrerar det, vilken viktig funktion ämnet har inom universitetet.

Uppläggningsen av grundkursen är i stort sett likadan som vid övriga lärosäten. Idéhistoria I består av fyra delkurser om antik och medeltid, reformationen till och med upplysningen, 1800-talet respektive 1900-talet på basis

av en litteraturlista som är ett slags riksgenomsnitt. I självvärderingen läggs stor vikt vid att studenterna redan vid introduktionen får kontakt med forskningen inom ämnet, som professorn presenterar för dem, och längre fram under terminen berättar några av doktoranderna om sina projekt. Idéhistoria II är indelad i fem avsnitt. Två av dem, vilka ger sex högskolepoäng vardera, utgör fördjupningar, varefter ett temastudium med samma poängvärde, en historiografisk och teoretisk kurs om tre högskolepoäng och ett uppsatsarbete om nio fyller ut resten av andra terminen. Här handlar det om läsning av många klassiska texter, dock nästan enbart i svensk översättning. I kandidatkursen ingår en teoretisk delkurs och ett temastudium om tillsammans 15 högskolepoäng, medan övrig tid anslås till uppsatsskrivning. Ett besök vid Kungl. Vetenskapsakademiens Centrum för vetenskapshistoria, som ligger på fem minuters gångavstånd från institutionens nya lokaler, brukar förläggas till samma tid. Till detta kommer så ett antal 7,5-högskolepoängskurser: "Nationell identitet och idéhistorisk kanon", som ges i samverkan med en litteraturvetenskaplig kurs med motsvarande innehåll, "Naturvetenskapernas idéhistoria", som erbjuds även på sommaren, och "Rastänkandets historia". Samtliga lärare på grundnivån är disputerade och aktivt engagerade i forskning.

Om detta är ett relativt traditionellt utbud, har Bologna-processen resulterat i ett med historiska institutionen gemensamt tvåårigt masterprogram, som innebär en verklig innovation. Det har naturligt nog två huvudinriktningar, en mot historia och en mot idéhistoria, och är upplagt med 12 olika 7,5-högskolepoängskurser och ett examensarbete om 30 högskolepoäng. Förutom examensarbetet är tre kurser obligatoriska för alla, nämligen "Historia som vetenskap", "Vetenskaplighet och forskningsetik", som ges av filosofiska institutionen, och "English for academic research", för vilken engelska institutionen ansvarar – den ingår för övrigt som ett obligatorium i alla liknande masterprogram vid humanistiska fakulteten. Därtill kommer två obligatoriska ämnesspecifika kurser. Idéhistorikernas bidrag till kurskatalogen utgörs av "Barockens världsbild", "Mediernas och publikernas kulturhistoria", "Text och tolkning" samt slutligen "Sinnenas idéhistoria". Här har man lyckats etablera ett program som ser utomordentligt intressant ut, och glädjande nog har det enligt självvärderingen visat sig bli ett av universitetets mest framgångsrika.

Masterprogrammet har ännu inte satt några spår i uppsatsstatistiken. Det som redovisas är kandidat- och magisteruppsatser under femårsperioden 2003 till vårterminen 2007. Tyvärr saknas uppgift om betyg för 20 kandidat- och 12 magisteruppsatser, vilket gör det svårt att uttala sig om fördelningen av betygsgrader. Det totala antalet kandidatuppsatser är 93, skrivna av 44 kvinnliga och 49 manliga författare. Väl godkända har 32 uppsatser blivit (17 skrivna av män) och godkända 41, men för 20 saknas alltså uppgift om betygsnivå. 33 magisteruppsatser har förtecknats, och av dessa har inte mindre än 22 skrivits av tidigare godkända studenter på kandidatnivån, vilket tyder på att ovanligt många gripits av starkt intresse för ämnet. För 12 saknas uppgift om betyg. Av

de 10 som fått väl godkänt var tre kvinnor (av totalt 15 skribenter). Proportionerna mellan betygsgraderna är alltså högst osäkra men förefaller ändå tyda på en något för stor generositet.

Efter tillsättning av kvinnor som professor och forskarassistent har ämnet under 2008 uppnått full jämställdhet bland handledare och fast anställda lärare. Det glädjeämnet fördunklas dock av att de ekonomiska bekymren reducerat lärarnas forskningstid väsentligt. Doktorandernas situation har däremot förbättrats, framför allt vad gäller tillgång till egna arbetsplatser, men de forskarstuderande är fåtaliga eftersom inga nya har kunnat antas sedan 2005 på grund av den sviktande ekonomin.

Det högre seminariet sammanträder varje vecka och sägs vara välbesökt (8–12 personer). Under 2008 räknar man dessbättre med att kunna anställa minst en doktorand. Tabellverket väcker dock undran över hur handledarressurserna utnyttjats (jämför nyckeltalet 154 för handledarkompetens!). Under femårsperioden har sex doktorsavhandlingar och en licentiatavhandling ventilerats, vilket är betydligt färre än vid övriga stora lärosäten; tre disputationer förväntas dock äga rum under 2008.

I självvärderingen sägs inte mer om hur det förhåller sig med studenternas förberedelse för yrkeslivet än att arbetsmarknaden inte tycks ha förändrats sedan institutionen lät göra en alumniundersökning för ganska länge sedan – för övrigt ett initiativ som lovordades av bedömargruppen 2004. I det avsnitt där forskarutbildningen presenteras, lägger man fram en idé om ett inslag med extern praktik under 20 procent av utbildningstiden för de doktorander som vill orientera sig på en annan arbetsmarknad än den akademiska, vilket onekligen är ett intressant uppslag. Man erkänner i detta sammanhang, att ämnet behöver öka sina kontaktytor med omvärlden, och detta gäller inte minst internationellt. Detta rekommenderades i rapporten från utvärderingen 2004, och det är beklagligt att ekonomin har lagt hinder i vägen för genomförandet. Vårt intryck är dock att den relativa isoleringen inte bara beror på den dåliga ekonomin. Det finns en tröghetstradition inom ämnet som behöver brytas, och inspiration för det skulle idéhistorikerna vid Stockholms universitet kunna hämta från sina teknikhistoriska kolleger på en tunnelbanestations avstånd.

De flesta av rekommendationerna från 2004 är sålunda alltjämt aktuella. Avtrappningen mellan första och andra terminen är fortsatt mycket hög och studenternas prestationsgrad orimligt låg. Ekonomin präglas alltjämt av ett stort underskott. Men självvärderingen bärs av en annan tillförsikt än vid den föregående utvärderingen trots dessa kvarstående bekymmer och har bjudit oss på en stimulerande läsning.

Södertörns högskola: Idéhistoria

Basfakta 2007

Tillsvidare- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå					
	Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	1	1	1	1
Docenter	1	0,3	0	0	1	0,3
Övriga disputerade	1	0,02	3	2	4	2,02
Övriga	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	2	0,32	4	3	6	3,32

Visstids- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå					
	Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	0	0	0	0
Docenter	0	0	0	0	0	0
Övriga disputerade	1	0,3	5	1,3	6	1,6
Övriga	2	0,3	0	0	2	0,3
Totalt antal	3	0,6	5	1,3	8	1,9

Studenter	Kvinnor	Män	Totalt
Helårsstudenter (HST)	51,1	37,8	88,9
Helårsprestationer (HPR)	37,9	28,9	66,8
Antal examensarbeten			13

Nyckeltal, grundnivå och avancerad nivå	
Lärarkapacitet: helårsstudenter/heltidsekvivalenter lärare	17,3
Lärarkompetens: helårsstudenter/heltidsekvivalenter disputerade lärare	18,3
Handledarkompetens: antal examensarbeten/heltidsekvivalenter disputerade lärare	2,7
Prestationsgrad: helårsprestationer/helårsstudenter, i procent	75
Andel tillsvidareanställda: heltidsekvivalenter tillsvidareanställda/heltidsekvivalenter totalt, i procent	70

Ämnesmässiga och organisatoriska förutsättningar

Vid Södertörns högskola ges utbildning i idéhistoria på grundnivå och avancerad nivå. Idéhistoria är också huvudområde inom det lokala programmet journalistik och samhällsstudier.

Sedan första juli 2006 ingår ämnet i institutionen för kultur och kommunikation som bl.a. innehåller arkeologi, engelska, filosofi, konstvetenskap och flera olika program som t.ex. Medier, engelska och globalisering, Estetikprogrammet och Magisterprogram i praktisk kunskap som ges av Centrum för praktisk kunskap. Institutionen leds av en prefekt tillsatt av rektor och institutionens verksamhet styrs av utbildnings- och forskningsnämnden för samhällsvetenskap, humaniora och teknik. Inom institutionen har varje enhet

(ämne, centrum eller program) en ämnesansvarig/föreståndare/programansvarig.

Beslut om kursplaner och resurstilldelning tas av utbildnings- och forskningsnämnden.

Lärosätet saknar egna forskningsresurser, förutom mindre fakultetsanslag som fördelas till institutioner och ämnen. År 2007 fick Idéhistoria ett fakultetsanslag om 90 000 kronor för att stärka forskningsmiljön.

Experternas reflektioner

Ämnet idéhistoria etablerades från högskolans start 1997. Lärarna rekryterades huvudsakligen från Stockholms universitet, där professuren ursprungligen var inriktad mot den moderna idéhistorien, och detta kan ha varit en orsak till att verksamheten vid den nya högskolan kom att inriktas mot 1900-talet i stor utsträckning. För att framstå som ett tydligare alternativ till universitetet och därigenom främja rekryteringen av studenter har man nu beslutat att fokusera på politiska idéer. Allmänt har högskolan ställt upp tre mål för sin utbildning och forskning: medborgerlig bildning, mångkulturalitet och mångvetenskaplighet. Alla tre ligger väl till för ämnet idéhistoria, som efter en genomgripande omorganisation för två år sedan ingår i institutionen för kultur och kommunikation. Det har där sammanförts med en rad andra ämnen och program till en relativt stor institution med omkring 80 anställda och utbyggt administrativt stöd; en utbildningsadministratör handlägger ärenden som avser idéhistoria, arkeologi och högskolepedagogik. De oklarheter i fråga om ledarskap och organisation, som initialt skapade besvärande problem för högskolan, tycks därmed ha undanröjts.

Högskolan bedriver ingen egen forskarutbildning, och ämnet idéhistoria har inte rätt att utdela masterexamen utan stannar vid magisterexamen. De forskarstuderande som ändå finns och finansieras av högskolan är inskrivna vid Stockholms eller Uppsala universitet men har sin huvudhandledare vid högskolan. Den hittillsvarande uppläggnings av utbildningen på grundnivå ansluter nära till det nationella mönstret. Den första terminens fyra delkurser går igenom idéhistorien från antiken till 1900-talet, medan de (relativt få) studenter som fortsätter genomgår ett antal fördjupningskurser och skriver uppsatser, i huvudsak på samma sätt som vid Stockholms universitet men med en viss tyngdpunkt vid politisk idéhistoria. I kursplanen för tredje terminen med dess mer omfattande uppsatsskrivande anges att betyget påverkas av att arbetet genomförs inom given tidsram, vilket tycks ha förbättrat prestationsgraden. För magisterexamen ställs krav på ett mer omfattande och självständigt examensarbete och djupare teoretiska och metodiska insikter.

Under perioden 2003–2007 har 34 kandidatuppsatser producerats, av vilka 20 skrivits av kvinnor. Betyget Väl godkänd har utdelats till sammanlagt 13 uppsatser, av vilka nio haft kvinnliga författare. Av de sammanlagt 11 magisteruppsatserna (sex skrivna av kvinnor) har alla utom två ansetts förtjäna samma höga vitsord. Det betyder, att frekvensen VG ligger kvar på samma

höjd som uppmärksammades av bedömargruppen 2004, kanske som en följd av att lärarna fortsatt att vara lika generösa med handledningstid. Något krav på att uppsatsen skall bli färdig i tid har inte skrivits in i kursplanen för idéhistoria på avancerad nivå, men vi kan inte se något skäl att inte behandla studenterna här på samma sätt som under termin tre.

I den mån de lyckas erhålla extern finansiering är lärarna aktiva som forskare, och tre av dem redovisar ett betydande antal publikationer. Högskolan beviljar i princip inte 100 procents tjänstledighet för forskning utan ställer som krav för anställning, att alla forskare skall delta i undervisningen.

Det bör noteras, att Södertörns högskola har varit påfallande framgångsrik vid rekryteringen av disputerade lärare. För idéhistoriens del kan dess breda medverkan i en rad utbildningar ha varit attraktiv. Hälften av lärarnas samlade undervisning ligger inom andra program och ämnen, vilket rimligen ger dem en för de flesta universitetslärare ovanlig överblick och insyn i högskolans samlade verksamhet.

Kvalitetsarbetet ägnas stort utrymme i självvärderingen. Kursutvärderingar görs terminsvis, detta för att inte belasta lärare och studenter med alltför täta evalueringar, och de genomförs på lektionstid. Det betyder hög svarsprocent i stället för det alltför vanliga fenomen, som framstår mycket påtagligt i Högskoleverkets enkäter, att endast de gravt missnöjda och de mycket nöjda svarar. Utvärderingarna sammanställs och resultaten summeras av den ämnesansvarige, varpå de diskuteras i ett ämnesråd, i vilket studenterna är representerade. Resultaten läggs även ut på nätet, men de går än så länge inte högre upp inom högskolan. Det uppges dock, att planer på att inrätta ett centralt kvalitetsråd föreligger.

Ämnet har företagit flera alumniundersökningar, varav en nyligen som enligt uppgift gav mycket positivt resultat. Ett viktigt syfte med sådana enkäter är att förbättra utbildningens anknytning till arbetsmarknaden. Tydligt hade nästan alla som deltog i den senaste undersökningen fått arbete, i vilket de ansåg sig ha god användning för vad de lärt under sina idéhistoriska studier. Man för också en diskussion inom institutionen om eventuellt införande av en praktiktermin för studenter med godkänd tredjetermiskurs, ”byggd på den praktikverksamhet som redan finns för samhällsvetare vid högskolan”, och man samarbetar med högskolans ”Idérådgivning”. Vi menar att detta ansvarsstagande för studenternas karriärmöjligheter hos idéhistorikerna vid Södertörns högskola kunde tjäna som förebild för åtskilliga humanistiska institutioner.

Det innebär också att man följt en av bedömargruppens rekommendationer från 2004. Andra föreslagna förbättringar är också genomförda, t.ex. ett system för kursutvärdering, åter andra har hittills förhindrats av den svaga ekonomin. Trots kvarstående svagheter fungerar ämnet enligt vår uppfattning väl vid högskolan.

Umeå universitet: Idéhistoria

Basfakta 2007

Tillsvidare- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå						Forskarnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt		Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	1	0,2	1	0,2	0	0	1	0,07	1	0,07
Docenter	0	0	2	0,3	2	0,3	0	0	2	0,03	2	0,03
Övriga disputerade	3	0,3	0	0	3	0,3	2	0,03	0	0	2	0,03
Övriga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	3	0,3	3	0,5	6	0,8	2	0,03	3	0,1	5	0,13

Visstids- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå						Forskarnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt		Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Docenter	0	0	0	0	0	0	1	0,01	1	0,03	2	0,04
Övriga disputerade	0	0	3	0,2	3	0,2	0	0	1	0,02	1	0,02
Övriga	3	0,1	0	0	3	0,1	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	3	0,1	3	0,2	6	0,3	1	0,01	2	0,05	3	0,06

Studenter	Kvinnor	Män	Totalt
Helårsstudenter (HST)	24,4	19,7	44,1
Helårsprestationer (HPR)	14,4	12,1	30,9
Antal examensarbeten			3

Doktorander	Kvinnor	Män	Totalt
Antal doktorander	5	2	7
Heltidsekvivalenter (studietakt)	4,3	1,6	5,9
Licentiatexamina	0	0	0
Doktorsexamina	1	1	2

Nyckeltal, grundnivå och avancerad nivå	
Lärarkapacitet: helårsstudenter/heltidsekvivalenter lärare	40
Lärar kompetens: helårsstudenter/heltidsekvivalenter disputerade lärare	44
Handledarkompetens: antal examensarbeten/heltidsekvivalenter disputerade lärare	3
Prestationsgrad: helårsprestationer/helårsstudenter, i procent	70

Nyckeltal, forskarnivå	
Handledarkompetens: heltidsekvivalenter doktorander/heltidsekvivalenter docenter och professorer	42,1

Nyckeltal, alla nivåer	
Andel tillsvidareanställda: heltidsekvivalenter tillsvidareanställda/heltidsekvivalenter totalt, i procent	59

Ämnesmässiga och organisatoriska förutsättningar

Vid Umeå universitet ges utbildning i idéhistoria på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Idéhistoriska kurser ges också inom samtliga fakulteter vid lärosätet. Så, ingår t.ex idéhistoria i lärar- och sociologiprogrammen samt det humanistiska samhällsprogrammet.

Vid tidpunkten för denna granskning ingick idéhistoria i institutionen för historiska studier men sedan årsskiftet 2007/08 ingår verksamheten i institutionen för idé- och samhällsstudier.

Den nya institutionen har en prefekt, biträdande prefekt med särskilt ansvar för forskning, studierektor och biträdande studierektor. Det finns ingen institutionsstyrelse utan prefekten fattar samtliga beslut. Studierektor har ett övergripande ansvar för grundutbildningen vid hela institutionen och är sammanställande i grundutbildningsrådet. I detta har varje ämnesområde en lärarrepresentant. Studenterna har två representanter. Prefekten kan delegera beslut om bemanning och kursplaner till studierektor.

Studierektor ansvarar för pedagogiska utvecklingsprojekt finansierade av humanistiska fakulteten eller Umeå universitet.

Forskarutbildningen i idéhistoria hade innan 2008 organiserats gemensamt med forskarutbildningen i historia samt historia med didaktisk inriktning. En studierektor för forskarutbildningen och ett forskarutbildningsråd leder verksamheten.

Fakultetsmedlen finansierar huvudparten av de totalt fem doktorander som för närvarande finns i ämnet. Ytterligare resurser finns öronmärkta för doktorandernas resor, forskarutbildningens internationalisering, forskarutbildningskurser och handledning.

Alla heltidsdoktorander har rätt till minst 60 klocktimmars handledning per år. Vid lärosätet finns ett kvalitetssystem för forskarutbildning med syfte att stödja och fördela ansvaret mellan handledare och doktorander och få doktoranderna att bli klara i tid.

Experternas reflektioner

Redan vid den förra ämnesutvärderingen avvek Umeå universitet från det nationella mönstret i organisatoriskt hänseende. Sedan 1999 utgjorde ämnet idéhistoria en del av institutionen för historiska studier tillsammans med historia. Bedömaregruppen fann sammanslagningen vara positiv men ansåg det önskvärt, att de båda ämnena finge behålla sin självständighet. I den nu inlämnade självvärderingen rapporteras en än mer långtgående organisatorisk reform, som genomfördes vid årsskiftet 2007/2008. Institutionen för historiska studier har upphört och ersatts av institutionen för idé- och samhällsstudier, där förutom historia och idéhistoria ämnena arkeologi, praktisk filosofi, teoretisk filosofi, vetenskapsteori, kognitionsvetenskap och religionsvetenskap ingår. Det redovisas inga egentliga erfarenheter av denna sammanslagning i självvärderingen, men man framhåller att samordningen av forskarutbildningen inom de nytillförda ämnena rimligen inte kan drivas lika långt som

mellan historia och idéhistoria på grund av deras skiljaktiga inriktning. Tanken är dock att forskarutbildningen skall samordnas av en studierektor och ett råd, på liknande sätt som forskarutbildningen vid institutionen för historiska studier organiserades av en koordinator på deltid. Detta ingick för övrigt i bedömaregruppens rekommendationer 2004.

Reformen hade ännu inte trätt i kraft, när institutionen för historiska studier erhöll Högskoleverkets utmärkelse ”Framstående utbildningsmiljö”, och det är väl ännu för tidigt att uttala sig om dess konsekvenser. För idéhistoriens del behöver de knappast bli särskilt påtagliga, eftersom samverkan med ämnet historia av allt att döma utvecklats positivt och kommer att fortsätta. Ämnet erbjuder 90 högskolepoäng inom grundnivån samt utbildning på avancerad nivå och forskarnivå. Uppläggningsen skiljer sig inte från det nationella mönstret. Under termin ett får studenterna utöver en grundläggande historisk översikt en introduktion i teori och metod. Den andra terminen omfattar delvis valbara fördjupningsmoment och en uppsats om 7,5 poäng, och termin tre upptas till hälften av uppsatsskrivande och återstoden av tematisk kursläsning. Man framhåller i självvärderingen, att föreläsningarna under termin ett är avsedda att bredda eller fördjupa den kunskap, som studenterna skall inhämta via kurslitteraturen. Vissa studenter förväntar sig tydligen i stället kommentarer till kursböckerna av sina föreläsare, men ämnet har ”än så länge” framhärdat i att låta dem bli forskningsinformerande. Enligt vår bestämda mening bör man fortsätta att göra så.

Samtliga lärare inom grundutbildningen är aktiva forskare och dessutom pedagogiskt utbildade. Planeringen av utbildningen sker på grundval av föregående kursutvärderingar, och det pågår en kontinuerlig diskussion vid ämnesmöten och pedagogiska sammandragningar enligt ett rullande årschema. Vi får intrycket av en vital institution, som har gjort sig väl förtjänt av den erhållna utmärkelsen som framstående utbildningsmiljö. Det omdömet inkluderar även utbildningens högre stadier. På den avancerade nivån inbjuds studenterna till forskarseminariet och introduceras därigenom till den ”mång-historiska” forskarmiljö, som utgör Umeås lokala profil. Bland författarna av kandidatuppsatser under perioden 2003–2007 råder en perfekt könsbalans (12 kvinnor och 12 män), medan männen är något flera på magisternivån (fyra kvinnor, sex män). Några uppgifter om ämnen och betyg har tyvärr inte varit oss tillgängliga.

Institutionen för historiska studier har producerat 30 doktorsavhandlingar under perioden, varav åtta idéhistoriska. Reformen 1998 innebar en starkt minskad antagning – sammanlagt fem doktorander i idéhistoria under perioden, varav fyra kvinnor – men också väsentligt snabbare genomströmning. Alla utom en av dem som antagits till forskarutbildning har anställts som doktorander med full finansiering under hela utbildningstiden, vilket får anses som ovanligt gynnsamt.

Forskarutbildningen förefaller mycket välorganiserad, möjligen som ett resultat av bedömaregruppens iakttagelser och rekommendationer 2004. Man

kan nu redovisa ett väl strukturerat system för etablering och uppföljning av individuella studieplaner, och doktorandernas rätt till handledning är noga reglerad. Alla kurser inom forskarutbildningen, även individuella sådana, skall ha kursplaner som godkänts av institutionsstyrelsen. Seminarierna skall vara till för både doktorander och disputerade forskare, och under 2007 har de samordnats i historia och idéhistoria på så sätt att vardera ämnet ansvarar för vartannat sammanträde. Handledarna utses av institutionsstyrelsen på förslag av koordinatören för forskarutbildningen och prefekten tillsammans. Även här framgår dock tydligt, att få doktorander kan erbjudas en handledare som har egen erfarenhet av just deras ämne. Någon planerad styrning av de forskarstuderandes ämnesval förekommer uppenbarligen lika litet här som vid nästan alla övriga institutioner.

Självvärderingen innehåller inte någon redovisning av vilka åtgärder som vidtagits med anledning av den tidigare bedömargruppens rekommendationer. Där talades om att man borde rekrytera doktorander och lärare utifrån, att det nationella och internationella samarbetet behövde förbättras, att mer engelskspråkig litteratur borde införas i grundutbildningen, och att doktoranderna skulle bli bättre förberedda på livet efter examen. Utan att det markerats i texten tycks man dock ha följt förslagen angående forskarutbildningen, som redan noterats. Det allmänna intryck vi fått från vår läsning är också gott och inger tillförsikt inför framtiden.

Uppsala universitet: Idé- och lärdoms historia

Basfakta 2007

Tillsvidare- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå						Forskarnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt		Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H
Professorer	1	0,1	2	0,45	3	0,55	1	0,15	1	0,15	2	0,3
Docenter	0	0	5	1,5	5	1,5	0	0	4	0,3	4	0,3
Övriga disputerade	0	0	1	0,35	1	0,35	0	0	1	0,05	1	0,05
Övriga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	1	0,1	8	2,3	9	2,4	1	0,15	6	0,5	7	0,65

Visstids- anställda lärare	Grundnivå och avancerad nivå						Forskarnivå					
	Kvinnor		Män		Totalt		Kvinnor		Män		Totalt	
	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H	A	H
Professorer	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,04	1	0,04
Docenter	0	0	1	0,15	1	0,15	0	0	0	0	0	0
Övriga disputerade	2	0,3	1	0,2	3	0,5	3	0,1	4	0,13	7	0,23
Övriga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt antal	2	0,3	2	0,35	4	0,65	3	0,1	5	0,17	8	0,27

Studenter	Kvinnor	Män	Totalt
Helårsstudenter (HST)	49,3	89,3	138,5
Helårsprestationer (HPR)	33,7	54,8	88,5
Antal examensarbeten			11

Doktorander	Kvinnor	Män	Totalt
Antal doktorander	6	7	13
Heltidsekvivalenter (studietakt)	5,5	4,8	10,3
Licentiatexamina	0	0	0
Doktorsexamina	1	2	3

Nyckeltal, grundnivå och avancerad nivå	
Lärarkapacitet: helårsstudenter/heltidsekvivalenter lärare	45,4
Lärarkompetens: helårsstudenter/heltidsekvivalenter disputerade lärare	45,4
Handledarkompetens: antal examensarbeten/heltidsekvivalenter disputerade lärare	3,6
Prestationsgrad: helårsprestationer/helårsstudenter, i procent	64

Nyckeltal, forskarnivå	
Handledarkompetens: heltidsekvivalenter doktorander/heltidsekvivalenter docenter och professorer	16,1

Nyckeltal, alla nivåer	
Andel tillsvidareanställda: heltidsekvivalenter tillsvidareanställda/heltidsekvivalenter totalt, i procent	69

Ämnesmässiga och organisatoriska förutsättningar

Vid Uppsala universitet ges utbildning i idé- och lärdomshistoria på grundnivå, avancerad och forskarnivå. Varje termin ges en till två fristående kurser på deltid. Utöver detta ger institutionen flera kurser på andra fakulteter, särskilt inom de olika ingenjörsprogrammen vid teknisk-naturvetenskapliga fakulteten.

Institutionen för idé- och lärdomshistoria ingår i historisk-filosofiska fakulteten. Beslut om kursplaner fattas av institutionsstyrelsen. Resurstilldelning sker på fakultetsnivån och baseras på storleken av fakultetens andel av universitetets uppdrag och tidigare års resultat i form av registrerade studenter och prestationer.

Vid institutionen finns också ett studieråd som samlar och för fram synpunkter och förbättringsförslag från studenterna till institutionsstyrelsen. Studierektorer och fakultetens utbildningsledare träffas regelbundet och diskuterar bland annat kursernas utfall och eventuella problem.

Det finns en självständig avdelning för vetenskapshistorisk forskning kopplad till institutionen. Avdelningen har en egen professur och ett brett internationellt samarbete.

Historisk-filosofiska fakulteten har övergripande ansvar och godkänner forskarutbildningens kursplaner. Ledning, planering och uppföljning av forskarutbildningen är delegerade till institutionen som har en forskarutbildningsnämnd som sammanträder en gång per månad. Nämnden ger rekommendationer och underlag för beslut till institutionsstyrelsen som fattar alla formella beslut som berör forskarutbildningen.

Fakultetsmedlen till forskarutbildningen varierar beroende på antal professorer och genomströmning. Förutom sedvanliga fakultetsmedel står vissa externa resurser till förfogande. Under de senaste åren har två nya doktorander årligen antagits.

Experternas reflektioner

Ämnet idé- och lärdomshistoria föddes vid Uppsala universitet, och dess utformning där har i hög grad varit styrande för både grundnivå och forskarutbildningen vid övriga lärosäten. Traditionen från Johan Nordströms och Sten Lindroths tid är alltså levande, men den har inte varit något hinder för en dynamisk utveckling. Det är tvärtom påfallande, hur särskilt de internationella förbindelserna har förstärkts på senare år, främst inom vetenskapshistorisk forskning och forskarutbildning. Det positiva intryck, som bedömargruppen sade sig ha fått av Uppsalainstitutionen 2004, bestyrks av den föredömligt klagörande självvärderingen.

Institutionen har givit de sedvanliga kurserna inom grundutbildningen varje termin under perioden 2003–2007, vilka dock på allra senaste tiden förnyats genom att man på försök infört ett system med tre olika utbildningslinjer i viss överensstämmelse med forskningens tyngdpunkter. En av dem inriktas mot filosofi och religion, medan de andra behandlar politisk idéhistoria respektive

vetenskaps- och medicinhistoria. Förstaterminskursen består till hälften av en basdel, som ger en överblick av idéhistorien från antik till nutid, och den andra hälften utgörs av en fördjupningsdel där studenterna har att välja mellan dessa tre linjer. Litteraturlistan upptar naturligt nog samma handböcker som på andra håll, men samtliga alternativ innehåller påfallande många originaltexter, varav ett antal på engelska. Andraterminskursen innefattar en teoretisk delkurs om tre högskolepoäng och en kurs om sex högskolepoäng om det koloniala idéarbetet, med bl.a. Fanon och Said som utgångspunkter, varefter följer två temakurser om sex högskolepoäng vardera och ett uppsatsmoment om nio. Termin tre slutligen är uppdelad i två block om vardera 15 högskolepoäng, av vilket det ena innehåller teori och metod samt studier av aktuell litteratur, med en tydlig dominans för genusvetenskap, och det andra anslås till uppsatsarbete. Kursplanerna är fastställda så sent som i februari 2008, och självvärderingen uppger att den valda modellen för termin ett har visat sig behöva modifieras till höstterminen 2008. Detta är kanske inte så underligt. Ett generalistämne, som det här är fråga om, bör nog först erbjuda nybörjarstudenten en översikt eller helhetsbild i stället för att ställa henne/honom inför alternativa inriktningar alltför tidigt. Dessutom följer en specialisering genom temakurser redan under termin två.

Annars anser vi i princip att det alltför sällan sker reformer i kursutbudet och att historisk-filosofiska fakulteten i Uppsala förtjänar lovord som ett undantag från denna regel. Den utformade redan 2003 en ettårig magisterutbildning, som enkelt kunde anpassas till Bologna-modellen, och i självvärderingen uppges institutionen ha varit aktivt engagerad vid utvecklingen av båda programmen. Enligt utbildningsplanen skall den student, som vill avlägga en masterexamen och inte redan är magister, skriva ett examensarbete om 45 högskolepoäng, men om vederbörande vill avsluta med en magisterexamen eller redan har en sådan reduceras kravet på examensarbetet till 30 högskolepoäng. Övrig tid skall ägnas åt läsning av kurser om 7,5 högskolepoäng, av vilka huvuddelen kan väljas fritt inom hela fakultetens utbud på avancerad nivå. För ämnets del tycks två kurser vara obligatoriska, ”Teori och metod” samt ”Medicin, kultur och samhälle”, och för båda gäller att den helt övervägande delen av kurslitteraturen är på engelska. Praktik kan ingå med 7,5 högskolepoäng, men institutionen åtar sig inte att garantera studenterna några platser, utan det är deras eget ansvar.

Institutionens kursutbud inom den teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har alltså betydande omfattning. Under läsåret 2007/2008 uppges den bestå av hela 15 kurser, vilket sägs motsvara omkring 30 helårsstudieplatser. I självvärderingen har dock ingenting sagts om någon medverkan i medicinarutbildningen, vilket väl betyder att sådan ännu inte etablerats. Vi vill därför upprepa bedömargruppens notering från 2004, att detta är både att beklaga och förvånas över med tanke på att medicinhistoria är mycket väl företrädd vid institutionen. Lärarkompetensen är fortfarande mycket hög och säkerställer forskningsanknytning av utbildningen. Ämnet har 2007 tre professorer, fem

docenter och tre forskarasistenter samt därutöver 11 vikarier och timlärare, av vilka de allra flesta är disputerade. Männerna dominerar fortfarande stort, och bland de tillsvidareanställda har man inte haft någon chans att göra något åt denna obalans, eftersom inga lektorat har kunnat utlysas sedan 2004.

Bland de uppsatsskrivande på kandidat- och magisternivå återfinns också betydligt flera manliga än kvinnliga studenter. Under perioden 2003–2007 har 88 kandidatuppsatser godkänts, och av dessa hade 33 författats av kvinnor. Nästan hälften av dem, eller 15, hade fått betyget väl godkänd, mot endast mindre än en tredjedel, eller 16, av de 56 männen. I magistergruppen var proportionerna betydligt jämnare både vad könstillhörighet och betygsfördelning beträffar: sju kvinnor och åtta män, av vilka fyra respektive fem blivit väl godkända. Bland doktoranderna rådde 2007 perfekt könsfördelning, och under femårsperioden har förhållandet inte något år varit mer till männens fördel än åtta till sex. Av 14 ventilerade avhandlingar 2003–2007 hade likväl en kvalificerad majoritet manliga författare.

Alla kurser utsätts för utvärdering på första- och andraterminsnivå två gånger per termin och högre upp minst en. Under termin ett genomförs en uppföljning av den första utvärderingen, vid vilken studierektor går igenom resultaten med hela gruppen och studenterna kan lämna kompletterande synpunkter. Det finns sedan länge också ett studieråd vid institutionen, med studentrepresentanter från grundutbildningen och den avancerade nivån, som samlar in kritik och förslag till förbättringar. I självvärderingen redovisas goda erfarenheter av rådets arbete och det tillskrivs en viktig funktion i strävan att säkra utbildningens kvalitet. Den säger däremot ingenting om huruvida resultaten av institutionens kvalitetsarbete förs vidare uppåt inom universitetet.

Institutionen tycks vara den enda som medvetet har strävat efter att fokusera sin forskning och forskarutbildning på ett litet antal problemområden: det första kallas ”Vetenskap, teknik och praktik”, det andra ”Medicin, hälsa, kön”, det tredje ”Kultur, medier, offentlighet” och det fjärde slutligen ”History and value” – här handlar det om förhållandet mellan klassisk västerländsk kunskap och moderna historiska perspektiv. Vi finner denna strategiska ambition efterföljansvärd, liksom även den höga grad av internationalisering som kännetecknar den vetenskapshistoriska forskarutbildningen. I jämförelse med läget 2004 har doktorandernas utsikter till handledning radikalt förbättrats genom att timantalet fördubblats.

Detta var en av den dåvarande bedömargruppens rekommendationer. Självvärderingen avslutas förtjänstfullt med en uppföljning av dessa, och utöver förstärkningen av handledningen kan man redovisa en omläggning av personalpolitiken, varigenom ”inlasning” stoppats och lösa timmar samlats till större vikariat: de kärva ekonomiska villkoren har dock inte tillåtit flera tillsvidareanställningar. Avdelningen för vetenskapshistoria har integrerats i institutionen i och med flytten till Engelska parken 2004. De forskningsstrategiska ambitionerna har redan berörts. Rekommendationen att integrera genusveten-

skapliga och historieteoretiska perspektiv har genomförts, och det har skapats tydligare ramar för forskarutbildningen.

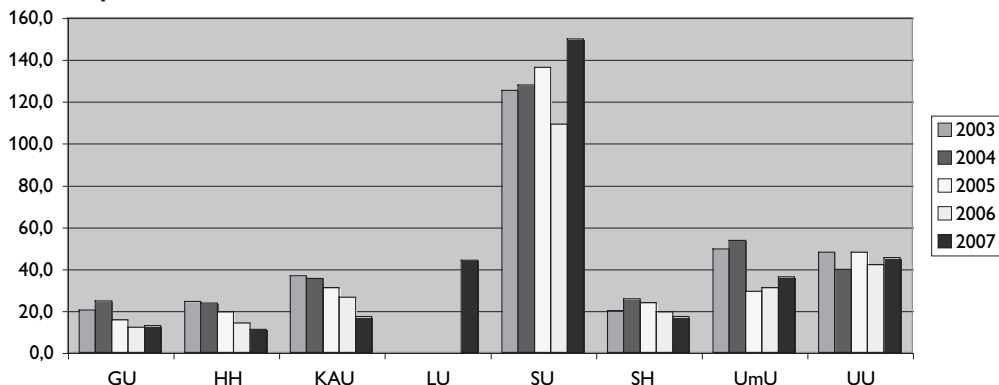
Det mesta som bedömare anmärkte på för fyra år sedan har därmed beaktats och i mån av möjlighet förbättrats. Som vi redan inledningsvis konstaterade, har läsningen av institutionens självvärdering bekräftat det positiva helhetsintrycket från 2004.

Bilaga I: Nyckeltal

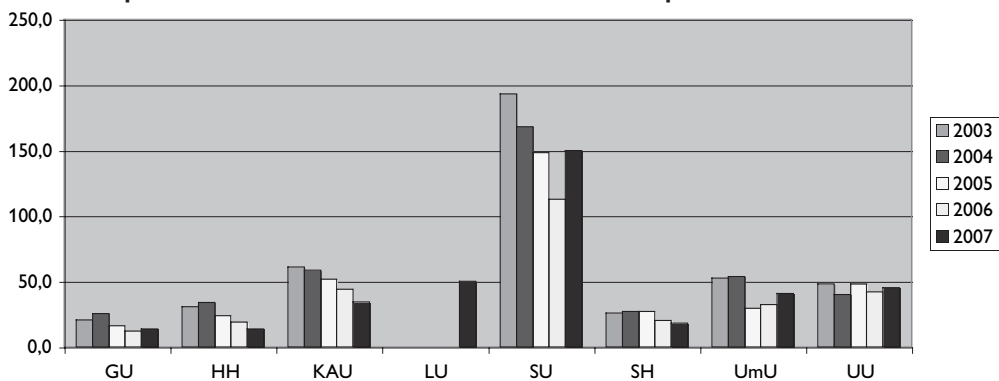
Grundnivå och avancerad nivå

Lärarkapacitet: helårsstudenter/heltidsekvivalenter lärare

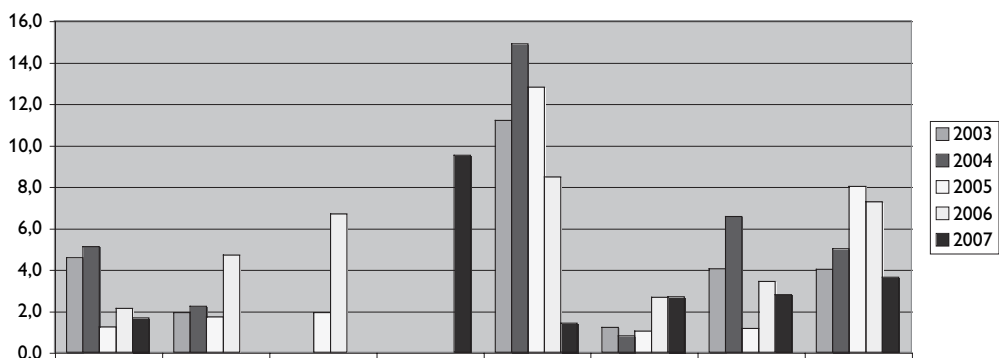
Figur 1: Figuren visar antalet helårsstudenter per heltidstjänstgöring inom undervisningen.

Lärarkompetens: helårsstudenter/heltidsekvivalenter disputerade lärare

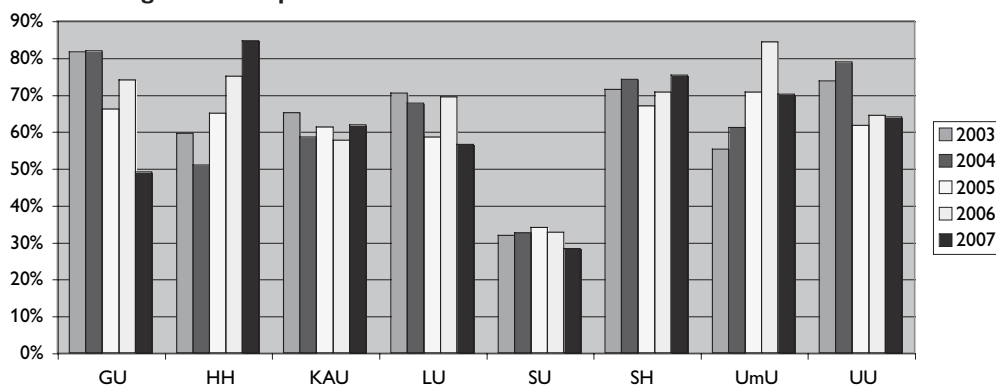
Figur 2: Figuren visar antalet helårsstudenter per heltidstjänstgöring inom undervisningen utförd av disputerad lärare.

Handledarkompetens: antal examensarbeten/heltidsekvivalenter disputerade lärare

Figur 3: Figuren visar antal examensarbeten per heltidstjänstgöring inom undervisningen utförd av disputerad lärare.

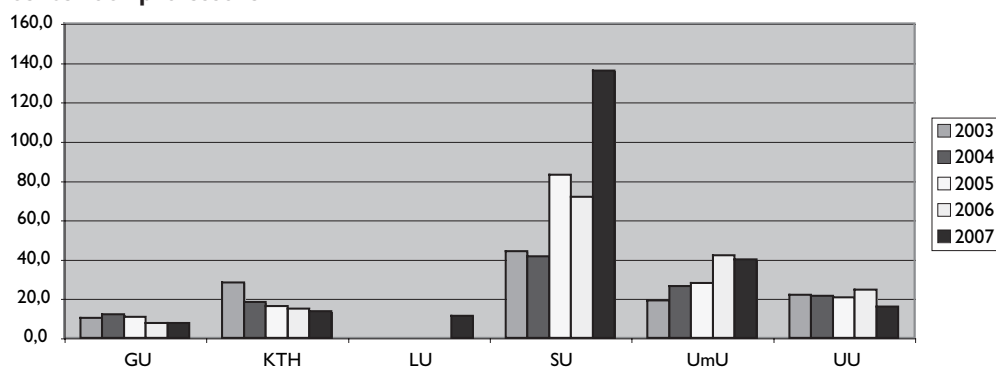
Prestationsgrad: helårsprestationer/helårsstudenter

Figur 4: Figuren visar förhållandet mellan antalet helårsprestationer och antalet helårsstudenter, uttryckt i procent.

Forskarnivå

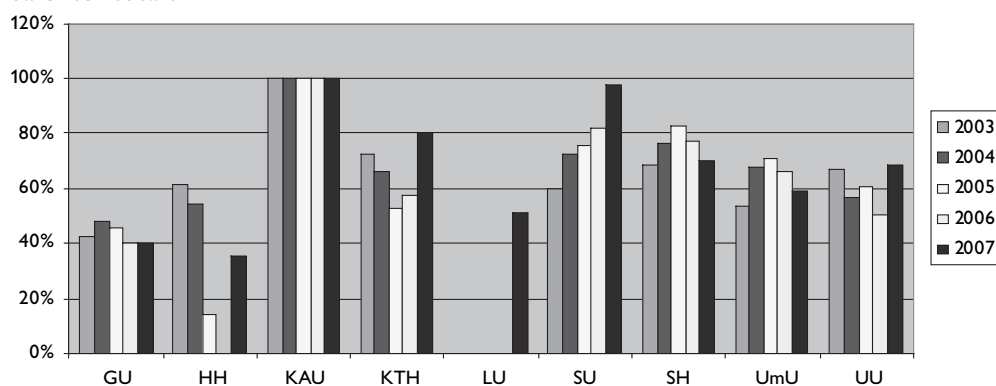
Handledarkompetens: heltidsekvivalenter doktorander/heltidsekvivalenter docenter och professorer

Figur 6: Figuren visar antal heltidsstuderande doktorander per heltidstjänstgöring inom forskarutbildningen utförd av professorer och docenter.

Alla nivåer

Andel tillsvidareanställda: heltidsekvivalenter tillsvidareanställda/heltidsekvivalenter totalt

Figur 5: Figuren visar förhållandet mellan den sammanlagda omfattningen av de tillsvidareanställda lärarnas totala tjänstgöring och den sammanlagda omfattningen av samtliga lärares totala tjänstgöring, uttryckt i procent.

Bilaga 2: Helårsstudenter, helårsprestationer och examinerade uppsatser 2003–2007

Helårsstudenter höstterminen 2007

Lärosäte	Grundnivå				Avancerad nivå		
	1–30 hp	31–60 hp	61–90 hp	Odiff	1–30 hp	31–60 hp	Odiff
GU	35,3	7,1	1	8,5*	-	-	4*
HH	1,3	0	2,3	-	0,1	-	-
KAU	18,3	0	2	-	0	0	-
L	-	-	-	47**	-	-	0,5**
SU	124	14	7	-	0	0	-
SH	29,3	5	4,6	-	0	0	-
UmU***							
UU	51,5	4,3	3,7	-	1,9	1,9	-

*Ingår i någon av 30 hp-kurserna inom de olika nivåerna

**Sammantaget för grundnivå respektive avancerad nivå

***Redovisas tillsammans med helårsstudenterna för vårterminen 2007

Helårsprestationer höstterminen 2007

Lärosäte	Grundnivå				Avancerad nivå		
	1–30 hp	31–60 hp	61–90 hp	Odiff	1–30 hp	31–60 hp	Odiff
GU	7,8	3,1	0,6	0	-	-	1,7*
HH	0,8	0,4	1	-	0	-	-
KAU	11,6	0,3	1	-	0	0	-
LU	-	-	-	24*	-	-	0
SU	37,3	5,2	1,8	-	2,3	0	-
SH	14,2	2,4	4,5	-	-	-	0,5*
UmU**							
UU	25,3	3	2,3	-	1	0	-

*Sammantaget för avancerad nivå

**Redovisas tillsammans med helårsprestationerna för vårterminen 2007

Helårsstudenter vårterminen 2007

Lärosäte	1–20 p	21–40 p	41–60 p	61–80 p	> 81 p
GU	24	0,8	1,9	2,1	13,1*
HH	1,2	2	0,2	0	-
KAU	8	5,5	0	0,5	-
LU	47	10	4	2,5	-
SU	147	18	7	5	-
SH	41,6	4,4	3,5	0,5	-
UmU**	38,3	3	1,8	1	-
UU	52,7	12,5	8,2	1,8	-

*Anger helårsstudenterna för grundkurs om 40 p

**Anger totala antalet helårsstudenter för 2007

Helårsprestationer vårterminen 2007

Lärosäte	1–20 p	21–40 p	41–60 p	61–80 p	> 81 p
GU	15,3	1,7	2,7	2,2	12,8*
HH	1,5	1,1	1,1	0,1	-
KAU	4,8	3,4	0	0,1	-
LU	26	9	3	1	-
SU	32,1	7,7	3,3	1	-
SH	35,4	6	3,4	0,4	-
UmU**	26,5	2,5	1,6	0,3	-
UU	32,6	12,1	9,8	2,4	-

*Anger helårsprestationer för grundkurs om 40 p

**Anger totala antalet helårsprestationer för 2007

Helårsstudenter totalt

Lärosäte	2003	2004	2005	2006	2007
GU	82	75	79	81	98
HH	32	31	28	12	7
KAU	64	62	54	46	34
LU	126	146	142	126	111
SU	466	429	359	319	322
SH	129	172	132	99	89
UmU	118	107	78	56	44
UU	144	151	180	168	139
Totalt	1161	1172	1052	907	844
Medel	145	147	131	113	105

Helårsprestationer totalt

Lärosäte	2003	2004	2005	2006	2007
GU	67	62	52	60	48
HH	19	16	18	9	6
KAU	42	36	33	27	21
LU	89	99	83	87	63
SU	148	139	122	104	91
SH	92	128	88	70	67
UmU	65	65	55	47	31
UU	106	119	111	108	88
Totalt	628	663	563	513	415
Medel	78	83	70	64	52

Antal examinerade uppsatser

Lärosäte	2003	2004	2005	2006	2007
GU	18	15	6	14	12
HH	2	2	2	3	0
KAU	0	0	2	7	0
LU	11	10	12	11	21
SU	27	38	31	24	3
SH	6	5	5	13	13
UmU	9	13	3	6	3
UU	12	19	30	29	11
Totalt	85	102	91	107	63
Medel	11	23	11	13	8

Bilaga 3: Undervisningstäthet HT 2007

Undervisningstimmar per vecka

Odifferentierad menas här delkurser som kan ingå i någon av 30 hp-kurserna inom de olika nivåerna

Lärosäte	Lärarkapacitet	Föreläsningar						
		Grundnivå				Avancerad nivå		
		1-30 hp	31-60 hp	61-90 hp	Odiff	1-30 hp	31-60 hp	Odiff
GU	13,7	4,4	2,6	2	1	-	-	2,4
HH	7,9	0,7	-	-	-	-	-	-
KAU	17,1	3	-	1	-	-	-	-
LU	44,1	8	4	4	-	-	-	2
SU	149,8	4,2	0,1	-	-	-	-	-
SH	17,3	5,3	0,7	-	-	-	-	-
UmU	36	4	-	-	-	-	-	-
UU	45,4	4,8	0,9	0,4	-	0,4	-	-

Lärosäte	Lärarkapacitet	Gruppundervisning/seminarier						
		Grundnivå				Avancerad nivå		
		1-30 hp	31-60 hp	61-90 hp	Odiff	1-30 hp	31-60 hp	Odiff
GU	13,7	0,6	2,2	2	0,5	-	-	2,2
HH	7,9	0,3	-	0,3	-	-	-	-
KAU	17,1	1	-	1	-	-	-	-
LU	44,1	2	2	2	-	-	-	-
SU	149,8	0,4	2,5	1,6	-	-	-	3
SH	17,3	0,8	3,9	0,3	-	-	-	-
UmU	36	1	3	1,5	-	0,5	-	-
UU	45,4	1,6	2,5	2	-	0,8	-	-

Lärosäte	Lärarkapacitet	Uppsatshandledning						
		Grundnivå				Avancerad nivå		
		1-30 hp	31-60 hp	61-90 hp	Odiff	1-30 hp	31-60 hp	Odiff
GU	13,7	-	-	0,2	-	-	-	-
HH	7,9	-	-	0,3	-	-	-	-
KAU	17,1	-	-	2	-	-	-	-
LU	44,1	2	2	2	-	-	-	2
SU	149,8	-	0,5	0,4	-	-	-	0,5
SH	17,3	-	3	5	-	-	-	5
UmU	36	-	1	0,5	-	0,5	-	-
UU	45,4	-	0,6	1,2	-	1,2	-	-

Bilaga 4:
**Kursöversikt för grundnivå och avancerad
nivå, och litteratur på A-kursen**

Kursöversikt för grundnivå och avancerad nivå

	Göteborgs universitet (Idéhistoria)	Högskolan i Halmstad (Idé och lärdomshistoria)	Karlstads universitet (Idéhistoria)	Lunds universitet (Idé och lärdomshistoria)	Stockholms universitet (Idéhistoria)	Södertörns högskola (Idéhistoria)	Umeå universitet (Idéhistoria)	Uppsala universitet (Idéhistoria)
Grundnivå								
A-KURS (30 hp)	Idéhistoriens huvudlinjer 1 – 15 hp Idéhistoriens huvudlinjer 2 – 15 hp	Antiken och medeltiden – 7,5 hp Renessansen och den naturvetenskapliga revolutionen – 7,5 hp Upplysningen och moderniteten – 7,5 hp Globala strömningar – 7,5 hp	Antiken (7,5 hp) Medeltiden och renessansen (7,5 hp) Den vetenskapliga revolutionen, upplysningen och romantiken (7,5 hp) De moderna samhällenas framväxt (7,5 hp)	Antiken och medeltiden – 7,5 hp Renessansen och den vetenskapliga revolutionen – 7,5 hp Upplysningen och romantiken – 7,5 hp Den moderna världsbildens framväxt – 7,5 hp	Antiken till och med medeltiden – 7,5 hp Reformationen till och med upplysningen – 7,5 hp 1800-tal – 7,5 hp 1900-tal – 7,5 hp	Antiken och medeltiden – 7,5 hp Från renessansen till franska revolutionen – 7,5 hp 1800-talet – 7,5 hp 1900-talet – 7,5 hp	Den gamla världen: antiken, medeltiden, renessansen – 9 hp Nya tider: 1492 till 1815 – 6 hp Vetenskap och filosofi: 1800-talet och 1900-talet – 6 hp Politik och samhälle i den moderna världen: 1800-2000 – 9 hp	Baskurs äldre tiden – 7,5 hp Fördjupningskurs äldre tiden – 7,5 hp Baskurs nyare tiden – 7,5 hp Fördjupningskurs nyare tiden – 7,5 hp
B-KURS (30 hp)	Tvårsnitt och tolkning – 15 hp Teori, tradition och praktik – 15 hp	Modern svensk idéhistoria – 7,5 hp Tematisk kurs – 7,5 hp Källor och metoder – 7,5 hp Uppsats – 7,5 hp	Tematisk kurs (7,5 p) Texttolkning (7,5 p) Teori och metod (7,5 p) Uppsats (7,5 p)	Nordiskt ljus: Skandinavisk kultur, vetenskap, idédebatt från medeltid till postmodernism – 15 hp Historiografisk kurs – 7,5 hp Uppsats – 7,5 hp	Fördjupning I – 6 hp Fördjupning II – 6 hp Idéhistoriska traditioner – 6 hp Temastudium – 3 hp Uppsats 9 hp	Teori och metod – 6 hp Samtida kulturteori och politisk filosofi – 7,5 hp Klassikerläsning – 7,5 hp Uppsats – 9 hp	Medeltida idéliv – 7,5 hp Global och jämförande idéhistoria – 7,5 hp Medier, teknik och idéer – 7,5 hp Idéhistoriskt vetenskapligt skrivande – 7,5 hp	Historiografi och vetenskapsteoretisk orientering – 3 hp Temakurs – 6 hp Valfri temakurs – 6 hp Valfri temakurs – 6 hp Uppsats – 9 hp
C-KURS (30 hp)	Teori för idéhistorisk praktik – 6 hp Fördjupning – 6 hp Kandidatseminarium – 3 hp Vetenskapligt uppsatsarbete – 15 hp	Aktuella idéhistoriska perspektiv – 7,5 hp Idéhistorisk fördjupningskurs – 7,5 hp Uppsats – 15 hp	Humanvetenskapernas metoder och teorier (7,5 hp) Uppsatskurs I – 7,5 hp Uppsatskurs II – 7,5 hp	Idéhistorisk metod – 7,5 hp Nurida idéhistoria – 7,5 hp Examensarbete – 15 hp	Teoretisk orientering – 7,5 hp Temastudium – 7,5 hp Uppsats 15 hp	Tematiska studier – 7,5 hp Teori och metod – 7,5 hp Uppsats – 15 hp	Svensk idéhistorisk forskning – 7,5 hp Idéhistoriens teori och metodik – 7,5 hp Seminarier och vetenskaplig uppsats – 15 hp	Teori och metod – 15 hp Examensarbete – 15 hp
Avancerad nivå								
	Humanioras historia – 7,5 hp Att läsa Foucault – 7,5 hp Kvinnliga tänkare i händelsernas centrum – 15 hp Kropp och identitet – 15 hp Introduktion till humaniora – 7,5 hp Magisterexamensarbete – 15 hp Masterexamensarbete – 30 hp	Teori och metodkurs, 7,5 hp Temastudium 7,5 hp Uppsatskurs, 15 hp	Magisterkurs (30 hp) Läskurs – 7,5 hp (Kursen väljs i samråd med examinator, eventuellt en läskurs knuten till den undervisning som ges under terminen.) Examensarbete – 22,5 hp	Magisterkurs (30 hp) Litteraturkurs – 7,5 hp Uppsats 22,5 hp Barockens världs bild – 7,5 hp* Mediernas och publikernas kulturhistoria – 7,5 hp* Text och tolkning – 7,5 hp* Sinnenas historia – 7,5 hp* *Kursen är valbar	Magisterkurs (30 hp) Litteraturkurs – 7,5 hp Uppsats 22,5 hp Barockens världs bild – 7,5 hp* Mediernas och publikernas kulturhistoria – 7,5 hp* Text och tolkning – 7,5 hp* Sinnenas historia – 7,5 hp* *Kursen är valbar	Idéhistoria avancerad nivå (30 hp) Teoretisk fördjupning – 7,5 hp Uppsats – 22,5 hp	Perspektiv på miljöhistoria – 7,5 hp Perspektiv på vetenskapshistoria – 7,5 hp Vetenskaplig uppsats – 15 hp Vetenskaplig uppsats – 30 hp	Examensarbete för masterexamen 1 – 45 hp Examensarbete för masterexamen 2 – 15 hp Examensarbete för magisterexamen – 30 hp Teori och metod i idéhistoria 1 – 7,5 hp Teori och metod i idéhistoria 2 – 7,5 hp Medicin, kultur och samhälle – 7,5 hp The two cultures – 7,5 hp Praktikkurs – 7,5 hp Individuell läskurs – 7,5 hp Relocating science, re-locating knowledge – 7,5 hp

Litteratur på A-kurs (30 hp)

Ambjörnsson, R. <i>Europas idéhistoria. Antiken: Människornas undran</i>	GU, HH, KAU, SH, SU, UmU, UU
Ambjörnsson, R. <i>Europas idéhistoria. Medeltiden: Tankens pilgrimer</i>	GU, HH, KAU, SH, SU, UmU, UU
Ambjörnsson, R. <i>Fantasin till makten! Utopiska idéer i västerlandet under femhundra år</i>	KAU
Ambjörnsson, R. <i>I framtidens tjänst. Ur folkhemmets idéhistoria</i>	UmU
Bacon, F. <i>Det nya Atlantis</i>	KAU
Bentham, J. <i>Panopticon. En ny princip för inrättningar där personer övervakas</i>	GU
Bowler, P. & Rhys Morus, I. <i>Making of modern science. Historical survey</i>	GU
Brown, A. <i>The Renaissance</i>	UU
Burke, P. <i>Renässansen – en introduktion</i>	KAU
Diderot d’Alemberts dröm	LU
Eriksson, G. & Frängsmyr, T. <i>Idéhistoriens huvudlinjer</i>	LU, UU
Eriksson, G. <i>Västerlandets idéhistoria 1800–1950</i>	KAU, LU, SH, SU, UU
Eskilsson, L. & Bergenheim, Å. (red.) <i>Förnuft, fruktbarhet, förälskelse. Om kvinnor och kvinnors idéer</i>	KAU, LU, UmU
Freud, S. <i>Vi vantrivs i kulturen</i>	LU
Frängsmyr, T. <i>Svensk idéhistoria. Bildning och vetenskap under tusen år, del 1 & 2</i>	SU, UmU, UU
Högnäs, S. <i>Idéernas historia</i>	LU
Jonsson, K. <i>Harmoni eller konflikt? En idéhistorisk introduktion till förhållandet mellan vetenskap och religion i Västerlandet</i>	LU, UmU
Lennerhed, L. (red.) <i>Från Sappho till Cyborg. Idéer om kön och sexualitet i historien</i>	GU, SH, SU, UmU, UU
Liedman, S-E. <i>Från Platon till kriget mot terrorismen. De politiska idéernas historia</i>	GU, HH, KAU, LU, SH, SU, UmU,
Liedman, S-E. <i>I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria</i>	GU, KAU
Liedman, S-E. <i>Mellan det triviala och det outsägliga. Blad ur humanioras och samhällsvetenskapernas historia</i>	GU, SH
Lindberg, D. <i>The Beginnings of Western Science. The European Scientific Tradition in Philosophical, Religious, and Institutional Context, 600BC to A.D. 1450</i>	LU
Lloyd, G. <i>Det manliga förnuftet. ”Manligt” och ”Kvinnligt” i västerländs filosofi</i>	LU
Machiavelli, N. <i>Fursten</i>	KAU, LU
More, T. <i>Utopia</i>	KAU
Nordin, S. <i>Det politiska tänkandets historia</i>	UU
Nordin, S. <i>Filosofins historia. Det västerländska förnuftets äventyr från Thales till postmodernismen</i>	HH, KAU, LU, SH, SU, UU
Olaison, N. (red.) <i>Axplock ur idéhistorien, del 1 & 2</i>	GU, SH, SU
Outram, D. <i>The Enlightenment</i>	GU, SH, SU
Piltz, A. <i>Medeltidens lärda värld</i>	LU
Platon <i>Om kärleken och döden</i>	LU
Porter, R. <i>Upplysningen. En introduktion</i>	KAU, LU
Rice, E. F. & Grafton, A. <i>The Foundation of early Modern Europe, 1460–1559</i>	GU, SH, SU
Runeby, N. (red.) <i>Framstegets arvtagare: Europas idéhistoria. 1900-talet</i>	GU, LU, SH, SU, UmU, UU
Sartre, J-P. <i>Existentialismen är en humanism</i>	GU
Sellberg, E. (red.), <i>Den skapande staden. Idéhistoriska miljöer</i>	SU
Shapin, S. <i>Den vetenskapliga revolutionen</i>	KAU, LU, SH, SU, UU
Skirbekk, G. & Gilje, N. <i>Filosofins historia</i>	KAU
Sundin, B. <i>Den kupade handen. Historien om människan och tekniken</i>	KAU, UmU
Sörlin, S. <i>Mörkret i människan</i>	HH, UmU
Sörlin, S. <i>Världens ordning</i>	HH, UmU

Bilaga 5: Kursdelen i forskarutbildningen

Göteborgs universitet (60 hp)

33 hp obligatoriskt:

Teori och metod – 6 hp

Vetenskapshistoria – 6 hp

Idé och samhälle – 6 hp

Svensk idé- och lärdoms historia – 6 hp

Fördjupad textläsning – 6 hp

Högskolepedagogisk kurs – 3hp

Kungl. Tekniska Högskolan (90 hp)

45 hp obligatoriskt:

Teori och metod i teknikhistorisk forskning, del 1 – 7,5 hp

Teori och metod i teknikhistorisk forskning, del 2 – 7,5 hp

Allmän teknikhistoria – 15 hp

Introduktion till forskningsprocessen – 7,5 hp

Att kommunicera forskning – 7,5 hp

Lunds universitet*

*Uppgift saknas

Stockholms universitet (60 hp)

Kursernas innehåll och kursfördringar skall ge en god kompetens inom ämnesområdet. Kursernas antal och innehåll fastställs i den individuella studieplanen. Kurserna tenteras muntligt och/eller skriftligt. Valfria kurser i andra ämnen och fakultetskurser i angränsande ämnen upp till sammanlagt 30 poäng kan ingå i kursdelen och anges i den individuella studieplanen.

Umeå universitet (60 hp)

15 hp obligatoriskt:

Teori – 7,5 hp

Metod och forskningsetik – 7,5 hp

